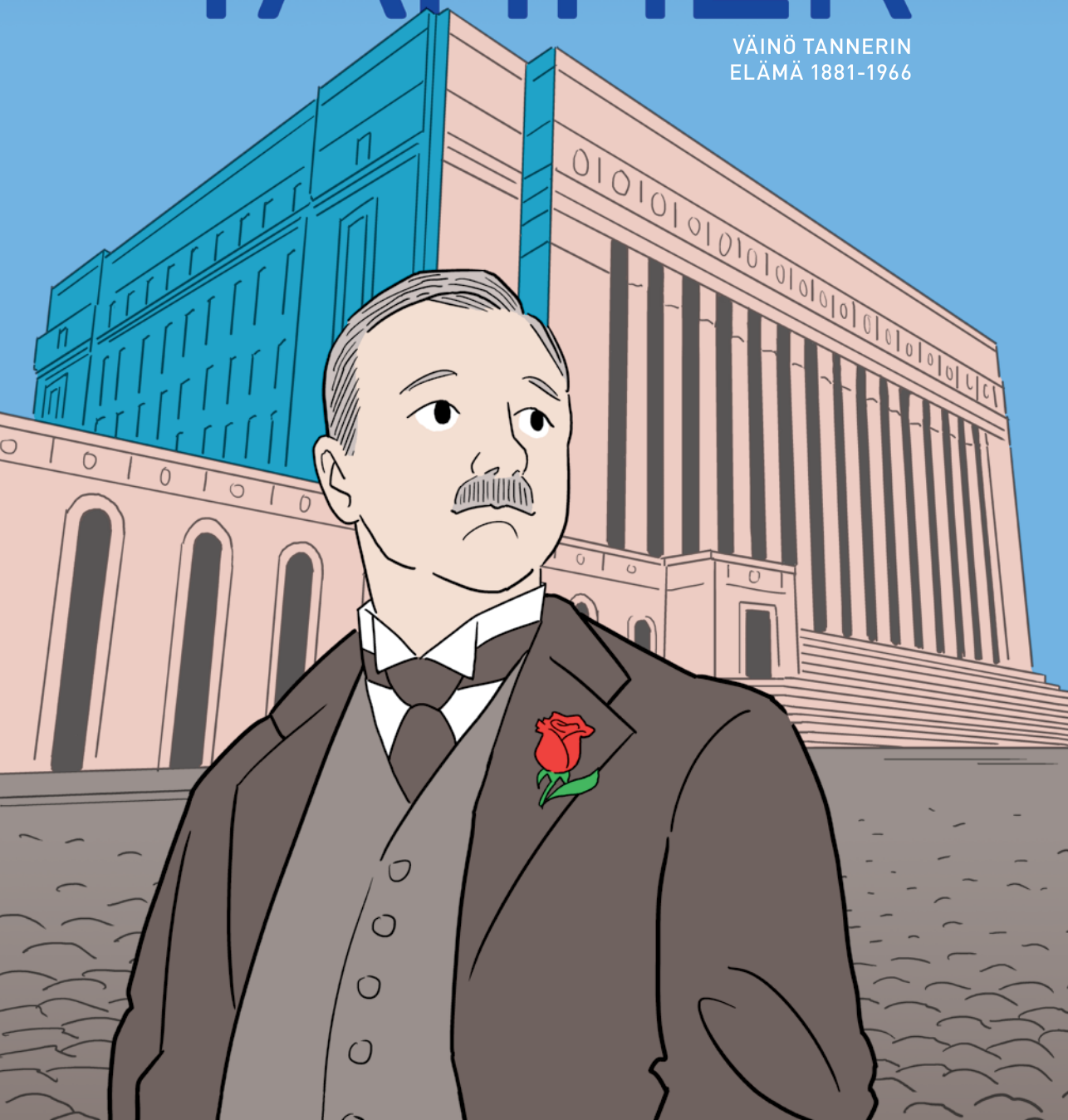

TAIPUMATON TANNER

VÄINÖ TANNERIN
ELÄMÄ 1881-1966

TAIPUMATON
TANNER

TAIPUMATON TANNER

VÄINÖ TANNERIN ELÄMÄ 1881-1966

Kirjoittanut ja piirtänyt Mika Lietzén

VÄINÖ TANNERIN SÄÄTIÖ

HELSINKI

TAIPUMATON TANNER

VÄINÖ TANNERIN ELÄMÄ 1881-1966

Copyright © 2021 Mika Lietzén ja Väinö Tannerin säätiö

Teoksen suunnittelu, käsikirjoitus ja toteutus Mika Lietzén

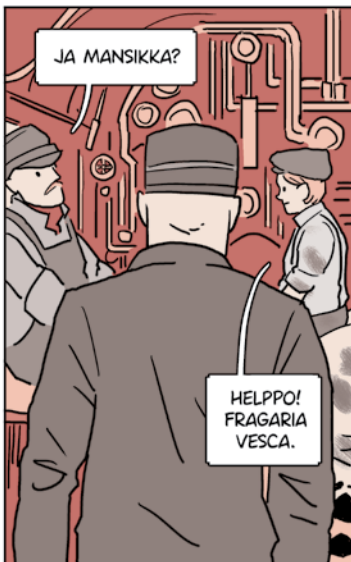
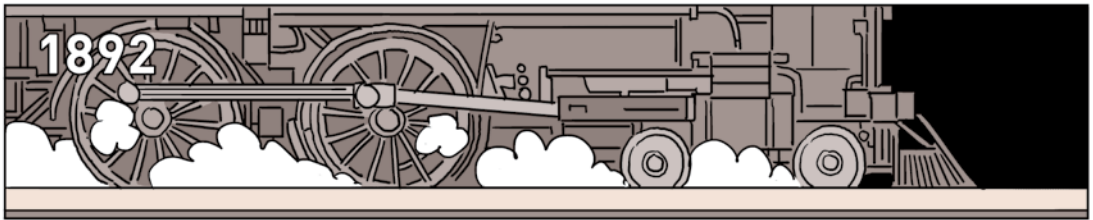
Teos pohjautuu historialliselle aineistolle ja sisältää lainauksia siinä esiintyviltä henkilöiltä. Aineistoa on muokattu ja dramatisoitu sarjakuvan tarpeisiin.
Kaikki teoksessa esiintyvät tulkinnat ovat viime kädessä tekijän omia.

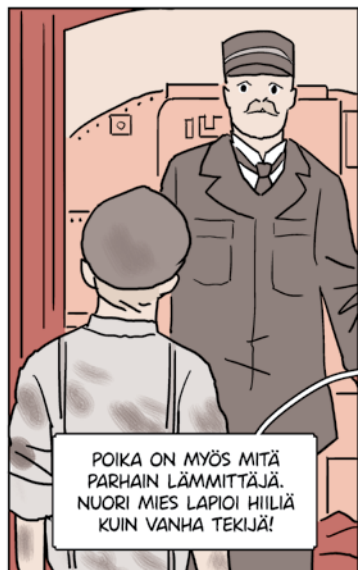
ISBN 978-951-98704-5-8

Paino Jelgavas Tipogrāfija, Larvia
Maaliskuu 2021

Väinö Tannerin säätiö
Helsinki

www.vainotannerinsaatio.fi

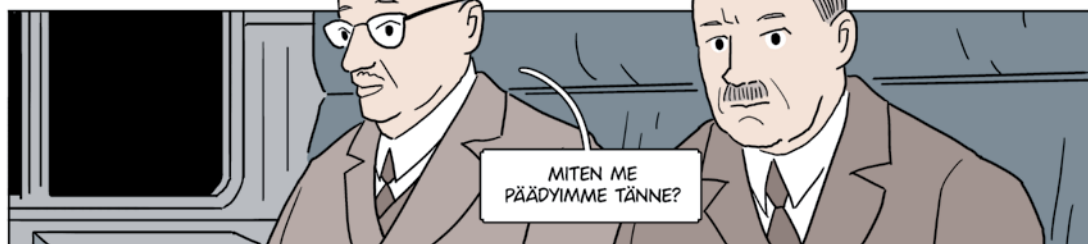
KUULOSTAA
SILTÄ KUIN
OPPILAASTA
OLISI TULLUT
OPETTAJA!

OLET TULLUT PITKÄLLE
NIISTÄ AJOISTA KUN ISTUIT
ENSIMMÄISTÄ KERTAA
LIIKEMIESOPISTON PENKKIIN.

KAUPPAOIKEUS
OLI VAIKEA AINE...
MUTTA NIIN OLI
OPETTAJAKIN!

MITEN ME
PÄÄDYIMME TÄNNE?

NO, ME
ASTUIMME
JUNAAAN
HELSINGISSÄ
JA...

MUTTA VAKAVASTI...
NEUVOSTOLIITTO ON KERTO-
NUT VAATIMUKSISTAAN
JULKISESTI. HE EIVÄT ENÄÄ
PERÄÄNNY.

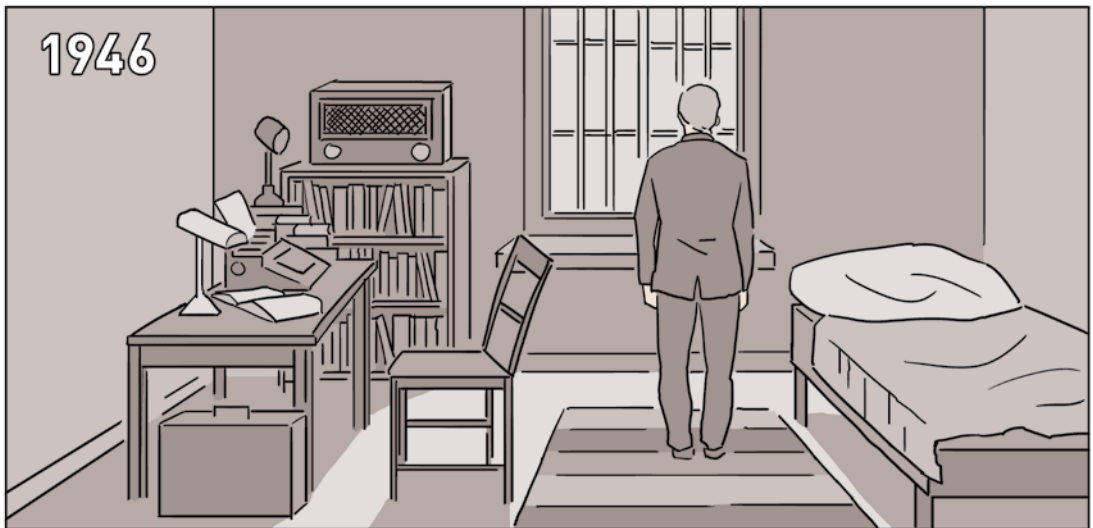

ALUELUOVUTUKSIIN
EMME KUITENKAAN
VOI SUOSTUA. MEIDÄT
RISTIINNAULITTAISIIN
VÄHEMMÄSTÄKIN.

JOS NEUVOSTOLIITTO
HALUAA SOTAA, HE KYLLÄ
ALOITTAVAT SODAN
VAIKKA MYÖNTYISIMME
KAIKKEEN.

SITÄ
MINÄKIN
PELKÄÄN.

1881-1907

NUORUKAINEN
ETSII SIIJAANSA
YHTEISKUNNASSA

SYNNYIN HELSINGISSÄ 12.
MAALISKUUTA 1881.

VUONNA 1888 OSOITTEEK-
SEMME VAKIINTUI ALKU, YKSI
MAAN ENSIMMÄISISTÄ TYÖVÄEN
ITSE OMISTAMISTA ASUNTO-
OSAKE-YHTIÖISTÄ.

OLI JO VARHAIN SELVÄÄ ETTÄ
JATKAISIN OPPIKOULUUN, JOSTA
VALMISTUTTIIN ISÄNI LAILLA
VIRKAMIESURALLE.

NÄIN KAUPUNGIN KASVAVAN.

KAUPUNKIA RAKENNETTIIN
VOIMAKKAASTI, JA MINÄKIN
PÄÄDYIN ANSAITSEMAAN LISÄ-
TULOJA OPINTOJA RAHOIT-
TAAKSENI. ENSIN KANNONIN
TYÖMAILLA TIILIÄ, LOPULTA
TOIMIN KIRJURINA...

JA VUONNA 1900 KIRJOITIN
YLIOPIILAAKSI.

MUTTA OIKEAN ELÄMÄN-
URAN VALINTA TUOTTAA
NUORUKAISELLE USEIN
SUURIA VAIKEUKSIA. MINÄ
EN OLLUT POIKKEUS.

SATTUMALTA PÄÄDYIN LIIKE-
MIESTEN KAUPPAOPISTOON.
LIIKEMIESKÖ MINUSTA TULISI?
VAI PANKKIVIRKAILLJA? VAIKO
KENTIES JOTAKIN MUUTA?

OPINTOJEN JÄLKEEN TOIMIN
KAUPPALIIKKEESSÄ KESKIYÖN
AURINGON ALLA TORNIOSSA,
AVUSTIN SANOMALEHTÄÄ,
OPISKELIN LISÄÄ LAIN-
OPILLISESSA TIEDEKUNNASSA...

MUTTA EN LÖYTÄNYT
OMINTA ALAANI.

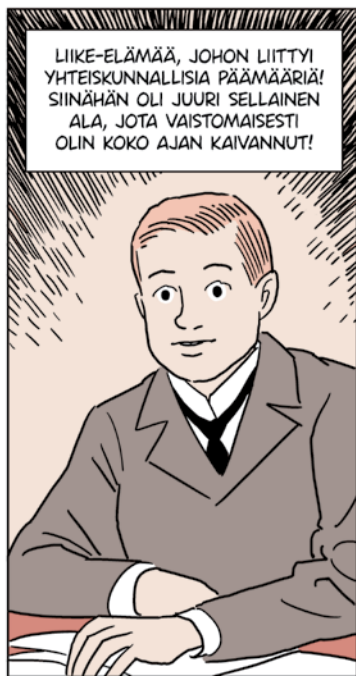
KUNNES SAIN KUULLA
OSUUSLIIKETOIMINNASTA, JOTA
OLI KEHITETTY SAKSASSA
MENESTYKSEKÄÄSTI JO
YLI 10 VUOTTA.

LUIN KAIKEN
MITÄ SAIN
AIHEESTA KÄSIINI.

LIIKE-ELÄMÄÄ, JOHON LIITTYI
YHTEISKUNNALLISIA PÄÄMÄÄRIÄ!
SIINÄHÄN OLI JUURI SELLAINEN
ALA, JOTA VAISTOMAISESTI
OLIN KOKO AJAN KAIVANNUT!

NIIN MINÄ TIESIN. MINUN OLI
LÄHDETTÄVÄ SAKSAAN TUTUS-
TUMAAN TÄHÄN UUTEEN,
EDISTYKSELLISEEN TOIMIALAAN.

KESÄKUUN ALUSSA VUONNA
1902 LÄHDIN RAHTILAIVALLA
MATKAAN. VIETIN YÖNI
KANNELLA TÄHTIÄ KATSELENN.

1903

OLET
PALAAMASSA
SUOMEEN?

VÄINÖ LÄHTEE
HOITAMAAN SUOMEN
SUURINTA OSUUS-
LIIKETTÄ!

HERZLICHEN
GLÜCKWUNSCH!

KAVERIT, SE ON PIENTÄ
VERRATTUNA SAKSAAN...
MUTTA JOSTAIN LIIKKEEN
ON ALETTAVA SUOMESSA-
KIN. SPÄT KOMMST DU,
DOCH DU KOMMST!

SEN TAKIA TULIN
TÄNNE HAMPURIIN
HARJOITTELEMAAN.

VÄINÖHÄN PUHUI
ITSE JOHTAJAN
YMPÄRI!

EI LANNISTUNUT
VAIKKA ENSIN
NÄYTETTIIN OVEA.
OLETTEKO TE
KAIKKI SUOMALAISET
NOIN SINNIKKÄITÄ?

"GEBEN SIE DIESEM
MANN ARBEIT!"

OLEN ENTISTÄ VARMEMPI
ETTÄ OSUUSLIIKKEET JA
SOSIALIDEMOKRATIA OVAT
OIKEA TIE.

JUURI
NÄIN!

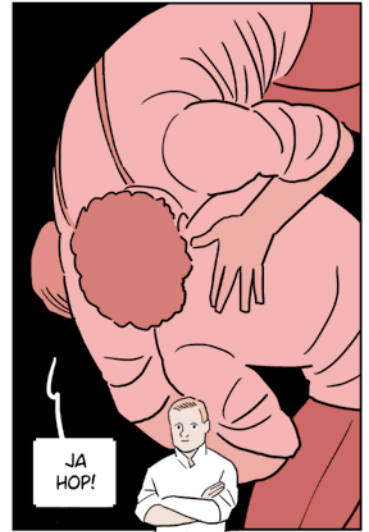
ALAS
PORVARIVALTA!
ALAS KIRKKO!

JÄÄMME KYLLÄ
KAIPAAMAAN
PARASTA
SOUTAJAAMME..

JA MUUTENKIN
OLET OLLUT
MEISTÄ AHKERIN!

HUVITTELETKO
IKINÄ?
AINAKAAN ET
JUO...

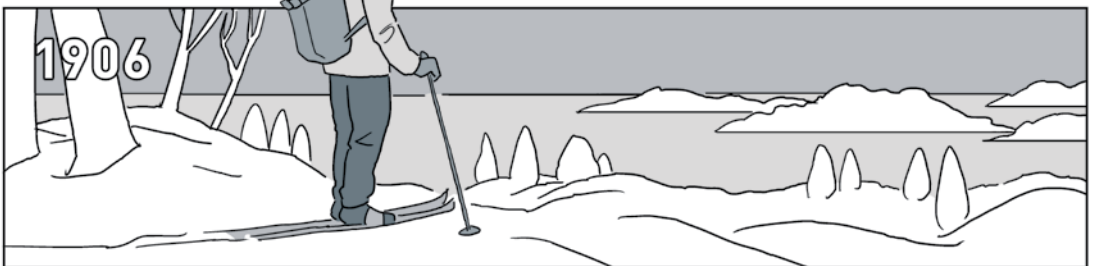

DER
FINNISCHE
BÄR!

DER
FINNISCHE
BÄR!

DER
FINNISCHE
BÄR!

OPIN ENGLANNIN MATKALLANI
PALJON JA MINULLA OLI SUURIA
SUUNNITELMIA, MUTTA...

MUTTA JOHTOKUNTA
HALUSI KAI VAIN
TAHDOTTOMAN
KAUPANHOITAJAN!

EN MINÄ HALUA
PURRA JOKAISTA
SILAKANPÄÄTÄ!

EI SE SITTE
OLLUT OIKEA
TYÖ SINULLE.

PÄÄSIT SENTÄÄN TURUSSA
POLITIIKAN MAKUUN.
PUOLUE PYSYI PUHUJAKSIKIN.

JA MINÄ KUN NIIN
RAKASTAN PUHUMISTA
JA ESIINTYMISTÄ!

MUTTA NUMEROT
SINULLA PYSYVÄT
PÄÄSSÄ.

JA KIRJOITATKIN
TERÄVÄSTI.

JA YMMÄRRÄT
MITEN YHTEISKUNTAA
PITÄISI RAKENTAA.

EIKÖHÄN SINULLE
JOTAIN MIELEKÄSTÄ
TEKEMISTÄ KEKSITÄ!

EHKÄ SINUN OLISI
AIKA PALATA
HELSINKIIN...

HAH!

OLEN ILMOITTANUT
SINUT SOSIALIDEMOKRAATTIEN
EHDOKKAAKSI ENSIMMÄISISSÄ
EDUSKUNTAVAALEISSA.

KYLLÄHÄN ME
OLEMME PUHUNEET
SIITÄ, MUTTA...

OLETKO VARMA?
ENKÖ OLE LIIAN NUORI
JA KOKEMATON?

OLET KOULUTETTU JA
SINULLA ON NÄKEMYSTÄ.
ULKOPAIKKAKUNTALAISENA ET
OLE MYÖSKÄÄN SOTKEUTUNUT
PAIKALLISIIN RIITTOIHIN...

OLET
TÄYDELLINEN
EHDOKAS!

KANSANEDUSTAJANA
VOIT AJAA OSUUSLIIKKEEN
ASIAA, TYÖVÄEN ASIAA,
MEIDÄN KAIKKIEN
YHTEISIÄ ASIOITA.

TAVOITTEENAHAN ON
TOKI SOSIALISTINEN SUOMI
MUTTA VALLANKUMOUS
ON MAHDOLLINEN VAIN
PARLAMENTARISMIN
AVULLA.

KAI MINÄ SITTEN
OLEN EHDOLLA!

HELSINKIIN!

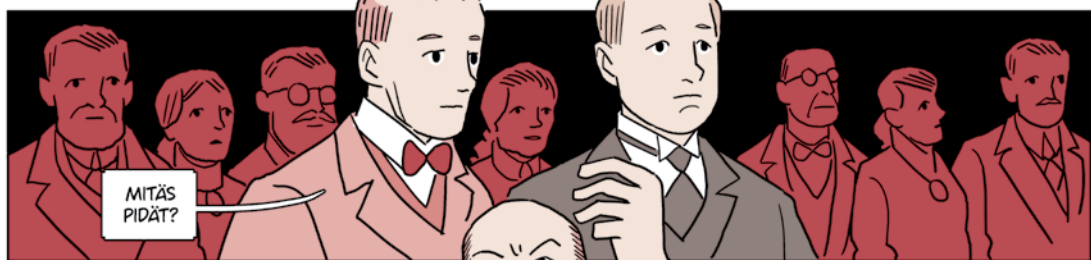
HELSINKIIN!

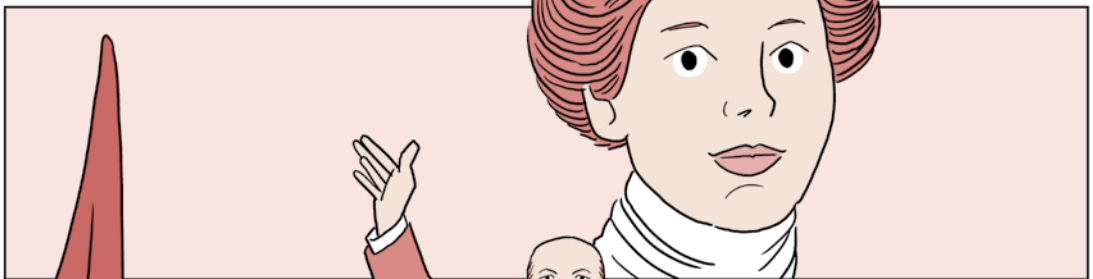
TYÖN ORJAT
SORRON YÖSTÄ
NOUSKAA!

1907

OLETTEKO JO
TAVANNEET VÄINÖN?
VÄINÖ TANNER, TURUN
LÄÄNIN POHJOISESTA
VAALIPIIRISTÄ.

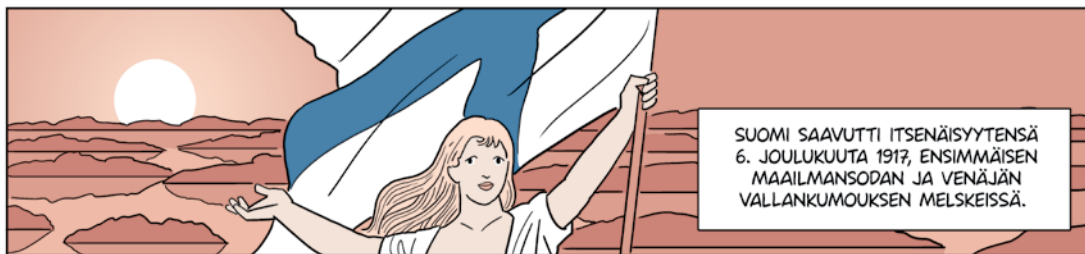

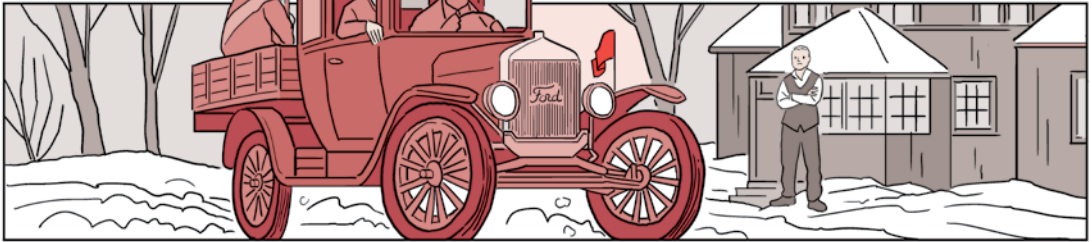

1917-1932

KAHDEN
MAAILMAN SODAN
VÄLISSÄ

EN HYVÄKSY
KAPINALLISTEN
TOIMIA LAINKAAN.

PUOLUEEN ENEMMISTÖ
ON HANKETTA VASTAAN.
TÄMÄ ON PIENEN MUTTA
ÄÄNEKKÄÄN VÄHEMMISTÖN
HARHARETKI!

EIKÖHÄN SENAATTI SAA
MANNERHEIMIN JOHDOLLA
PALAUTETTUA JÄRJESTYKSEN.

ENPÄ TIEDÄ SIITÄ
PIKKUAATELISESTA.
TILANNE VOI
HYVIN PAHENTUA.

ONNEKSI JÄTIN EDUSKUNNAN!
SAAN OLLA RAUHASSA TÄÄLLÄ
LILL-HEMTANSISSA SINUN JA
LASTEN KANSSA.

EN ENÄÄ IKINÄ HALUA PUUTTUA
NIIN IKÄVÄÄN JA TOIVOTTOMAAN
HOMMAAN KUIN POLITIIKKAA!

MINULLA ON KYLLIKSI TEKEMISTÄ
ELANNON OSUUSLIIKKEESSÄ.
SITÄ TYÖTÄ MINÄ YMMÄRRÄN.

KAPINALLISET MUUTEN
VAATIVAT ELANTOA
MUONITTAMAAN HEITÄ.

MIELUUMMIN SOITTAISIN
PÄIVÄT PITKÄT OKARIINAA
KUIN TANSSISIN NIIDEN
PILLIN MUKAAN!

MUTTA SANOIMME
ETTÄ SUOSTUMME,
KUNHAN MAKSAVAT
NIIN KUIN MUUTKIN.

EN MINÄ NIIDEN TARPEISTA
VÄLITÄ, MUTTA SITEN SAAMME
PIDETTYÄ TEHTAAT JA KAUPAT
AUKI JA MYYYTÄ RUOKAA MYÖS
KAIKILLE KUNNON HELSINKI-
LÄISILLE, JOTKA EIVÄT OLE
MENETTÄNEET JÄRKEÄN!

NUO PUNAKAARTILAISET
TULEVAT TAITTAMAAN
NISKANSA JA SAATTAVAT
KOKO TYÖVÄENLUOKAN
TURMIOON!

KEITÄ KAIKKIA
PUOLUEESTA
ON MUKANA
KAPINASSA?

OTTO-WILLE TIETYSTI,
ON AINA OLLUT. MANNER,
SIROLA, TOKOI... SALIN.

EETUKIN!?

LEHMISTÄ PUHEENOLLEN...
MEILLÄ ON NYKYÄÄN
AATELISTA KARJAA?

KYLLÄ VAIN! AGRONOMI
SANDBERG ON YLENTÄNYT
SEKAROTUISETKIN LEHMÄMME.

HEILLÄ ON NYT
TODISTUKSET JA
DIPLOMIT, PARHAAT
MAHDOLLISET
SUKUPUUT!

PUNAKAARTILAISET OVAT
TAKAVARIKOINEET TALOISTA
KARJAA TEURASTETTAVAKSI
SOTAVÄEN RUUAKSI...

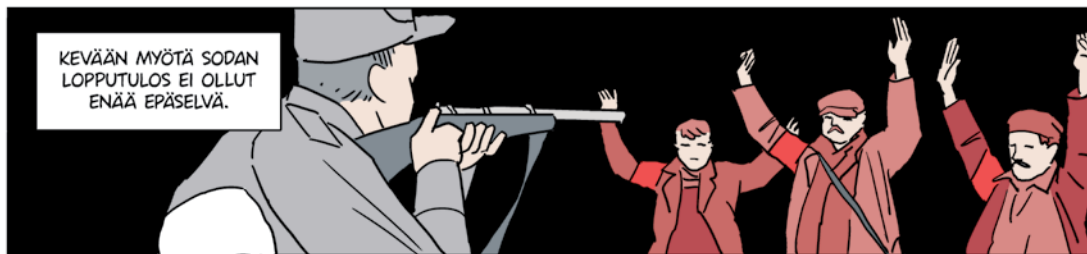

OLEMME SELITTÄNEET HEILLE
ETTÄ SODAN PÄÄTTYTYÄ MAASSA
TARVITAAN LAADUKASTA SIITOS-
KARJAA, EI NÄITÄ KANNATA
RUUAKSI TUHLATA.

MANSIKKIKIN TAITAA
PÄRJÄTÄ NYKYÄÄN PAREM-
MIN KUIN MALTILLINEN
SOSIALIDEMOKRAATTI!

SODAN PÄÄTTYTYÄ TARVITAAN
VARMASTI MYÖS TÄYSPÄISTÄ
VÄKEÄ KORJAAMAAN VAHINGOT
JA RAKENTAMAAN MAATA.

KEVÄÄN MYÖTÄ SODAN
LOPPUTULOS EI OLLUT
ENÄÄ EPÄSELVÄ.

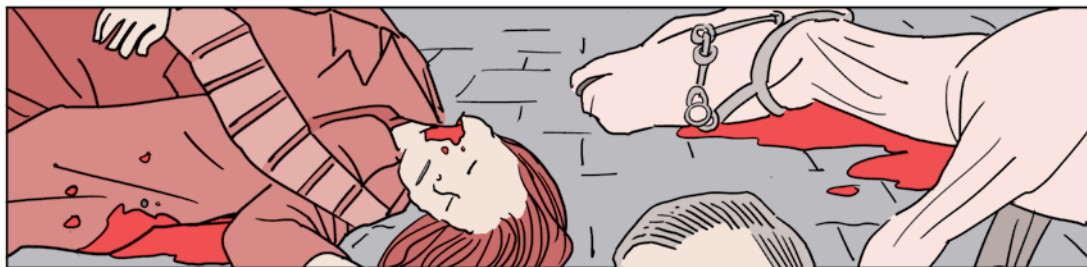
MANNERHEIMIN JOHTAMAT VALKOISET JOUKOT VALTASIVAT TAMPEREEN
JA APUUN PYYDETYT SAKSALAISJOUKOT VAPAUTTIVAT HELSINGIN.
VAPUNAATTOON MENESSÄ PUNAISET OLIVAT MENETTÄNEET VIIPURINKIN.

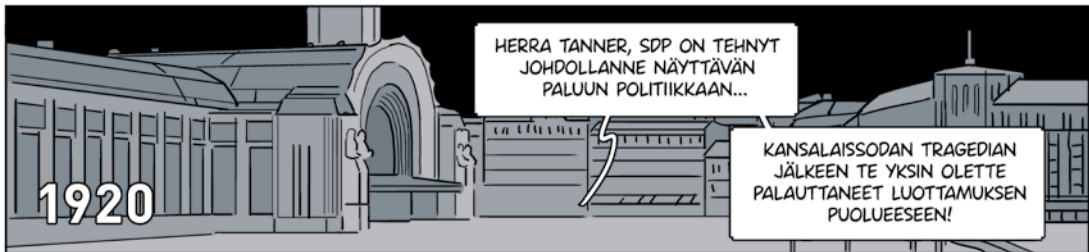

JOHTAVAT PUNAKAARTILAISET PAKENIVAT RAJAN YLI TURVAAN NEUVOSTO-
VENÄJÄLLE. SUOMESSA 80000 MIESTÄ, NAISTA JA LASTA SULJETTIIN VANKILEIRILLE.

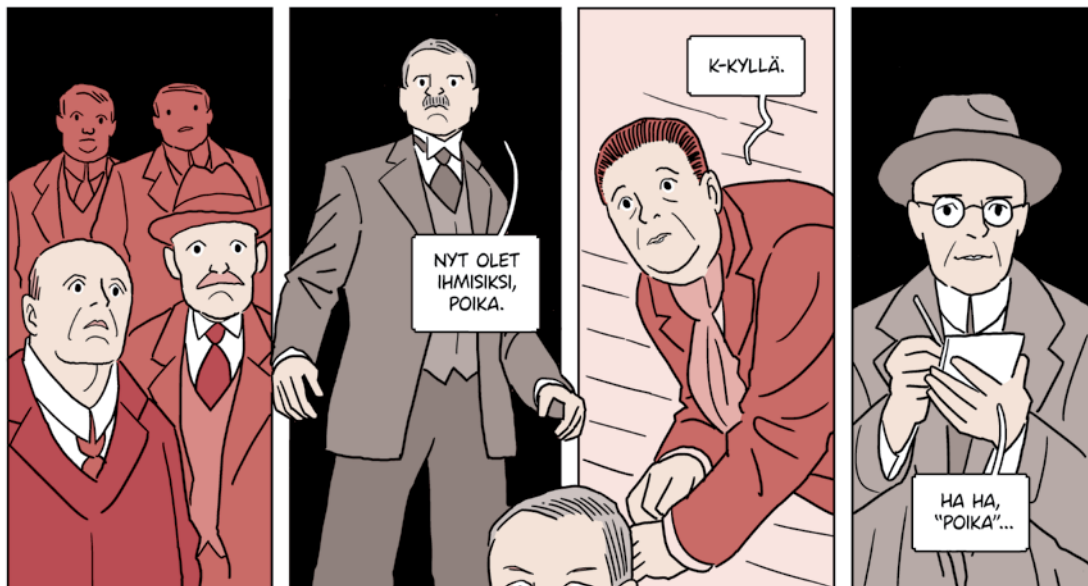
SUOMEN SISÄLLISSOTA PÄÄTTYI
15. TOUKOKUUTA 1918.

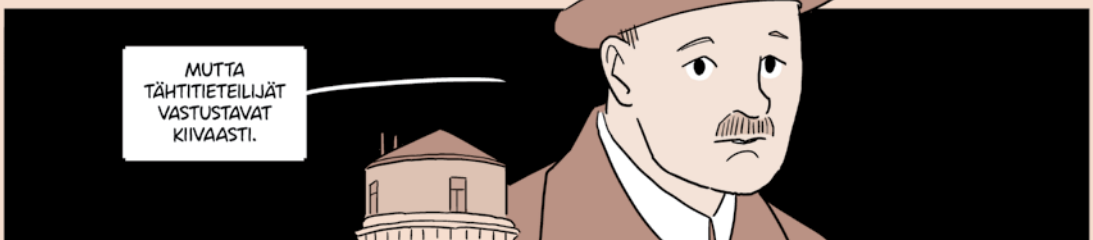
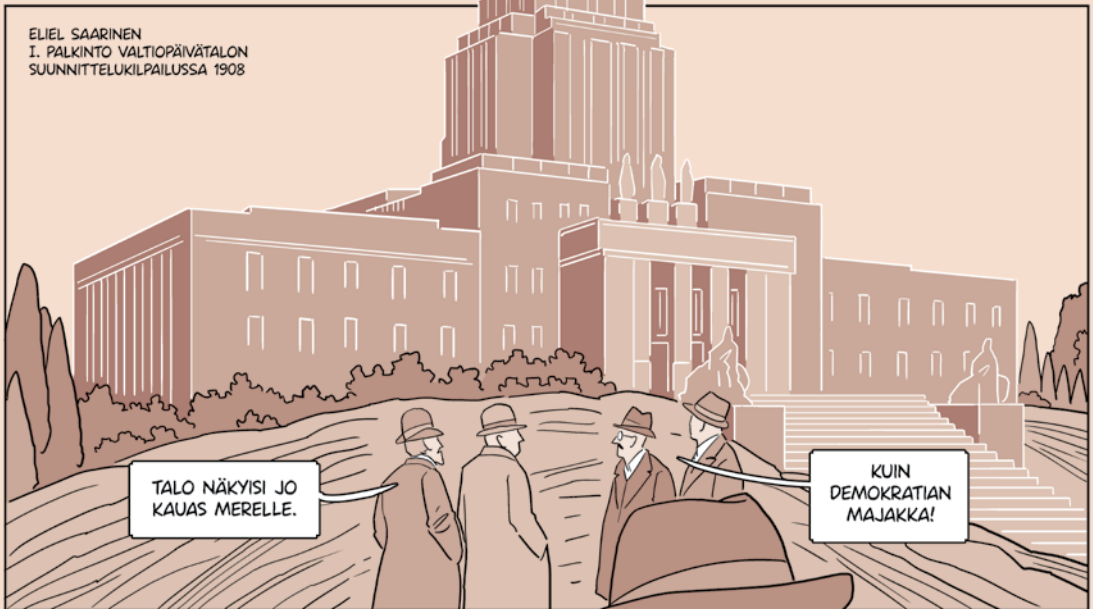

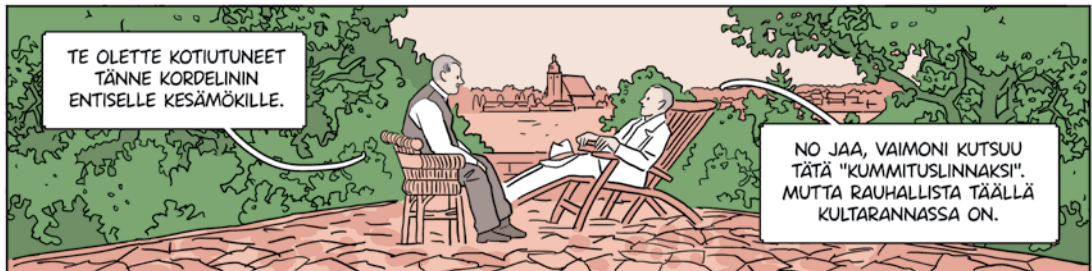
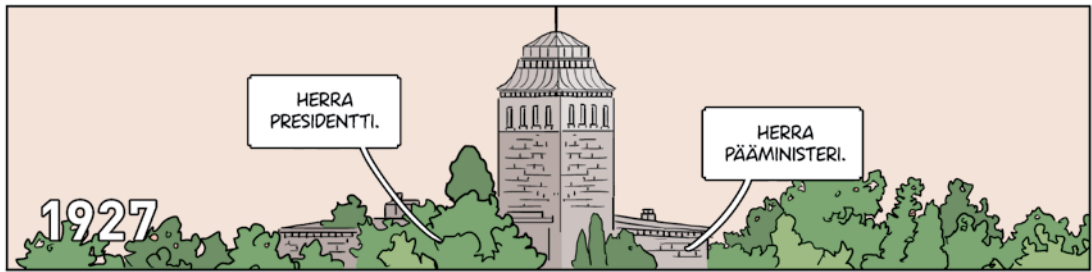

KIITOS KUULUU KOKE HALLITUKSELLE.
ESIMERKIKSI ENSIMMÄINEN NAIMINISTERIMME
MIINA SILLANPÄÄ ON TEHNUT MAAKUNTAMATKOJA
VANHUSTEN HOITOLAITOKSIIN JA LASTENKOTEIHIN
JA RAPORTOINUT EPÄKOHDISTA.

HYVÄ, HYVÄ.

SITTEN OLISI VIELÄ SE
SUOJELUSKUNTIEN PARAATI...

AJATTELIN KYSYÄ VOISITKO
SINÄ HOITAA SEN? LÄÄKÄRIEN
MUKAAN NIVELSAIRAUTENI
ON VIELÄ LIIAN VAIKEA.

JOS SOSIAALIDEMOKRAATTI
OTTAA SISÄLLISSODAN VOITON-
PARAATIN VASTAAN SE
AIHEUTTAA NÄRÄÄ SEKÄ
OIKEALLA ETTÄ VASEMMALLA.

OIKEISTOMIEISET HÄIRITSEVÄT
MAAKUNNISSA TÄYSIN LAILLISTA
TOIMINTAAMME JA RADIKAAALI
VASEMMISTO NYT KIUUTTELEE
JOKA TAPAUKSESSA.

NO, TIETENKIN MINÄ HOIDAN
SEN KOSKA SE KUULUU
VIRKAVELVOLLISUUKSIINI.

MUTTA EPÄILEN
VÄHÄN OSAANKO.

PYYDETÄÄN JOKU
SOTAVOIMISTA
NEUVOMAAN.

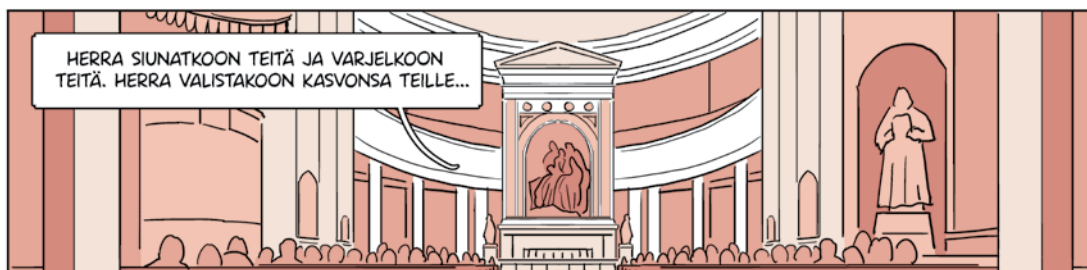
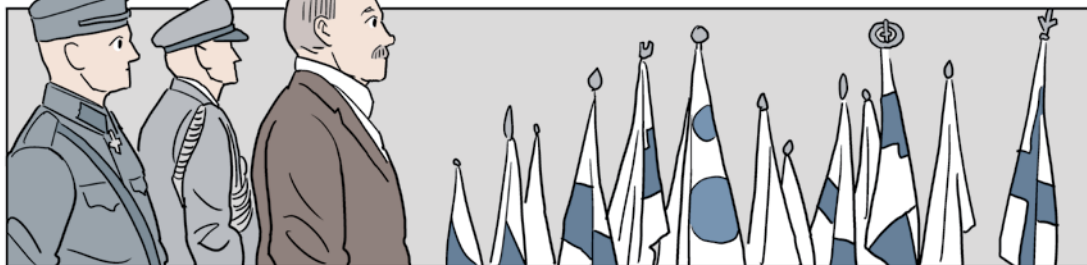

AI NIIN KUIN ANTIIKIN ROOMASSA? JOKU
KUIISKIMAAN KORVAANI "MEMENTO MORI"
ETTEI VALTA KIHAHDA VASTAHANKITTUUN
SILINTERIPYTYYNI?

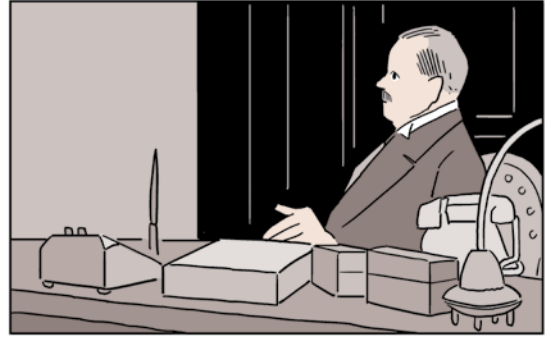
JOTAIN
SELLAISTA.

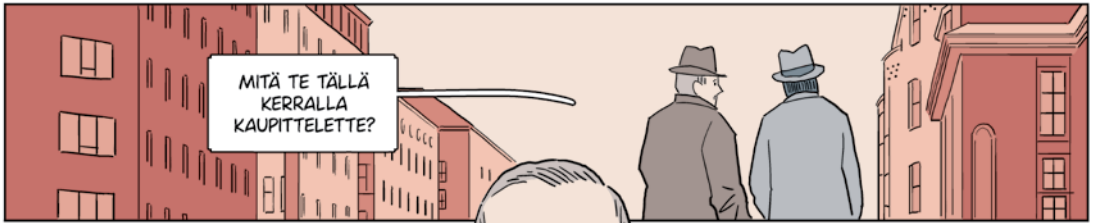

ERITYISESTI EPÄILEN KIRKKONMENOJA,
MINÄ KUN KIRKKOON KUULUMAT-
TOMANA EN TUNNE RITUAALEJA...

LAPUALLA SYNTYNEEN LIIKKEEN PÄÄMÄÄRÄNÄ OLI KITKEÄ SUOMESTA KOMMUNISMI JA LOPULTA KAIKKI LIBERAALIT PUOLUEET.

VIHTORI KOSOLA, LAPUANLIIKKEEN JOHTAJA JA "POHJOLAN MUSSOLINI"

LAPUANLIIKE PAINOSTI PÄÄTTÄJIÄ VÄKIVALLAN UHALLA, POLIITTISELLA TERRORILLA JA ERILAISILLA JOUKKOVOIMAN OSOITUKSILLA.

TYYPILLINEN KEINO OLI VASEMMISTOLAISTEN SEKÄ LIIAN MALTILLISINA PIDETTYJEN POLIITIKKOJEN VÄKIVALTAISET SIEPPAUKSET JA KYDDITYKSET ELI MUILUTUKSET.

SYKSYLLÄ 1930 EDUSKUNTA ÄÄNESTI LAPUANLIIKKEEN VAIKUTUKSESTA VOIMAAN LAIT, JOIDEN PERUSTEELLA KOMMUNISTINEN TOIMINTA SUOMESSA KIELLETTIIN.

SEURAAVAKSI NE ESTÄVÄT LAITTOMUUKSILLAAN SOSIALIDEMOKRAATTIEN POLIITTISEN TOIMINNAN!

HALLITUKSEN PITÄISI KÄYTTÄÄ KOVEMPIA KEINOJA LAPUANLIIKETTÄ KOHTAAN!

400 MIESTÄ KESKEYTTI SOSIALIDEMOKRAATTIEN KANSANEDUSTAJAN PUHETILAISUUDEN JA RYHTYI SITTE ASEELLISEEN KAPINAAN.

ME OLEMME ISÄNMAALLISTA, LAINKUULIAISTA VÄKEÄ, JOKA EI OLE NOUSSUT VALTIOVALTAA VASTAAN, VAAN PUNAISTA MARXILAISUUTTA VASTAAN!

JOS VALTIOVALTA YHÄ SALLII KIROTUN SOSIALIDEMOKRATIAN JATKAA KIIHOITUSTYÖTÄÄN JA JOHTAA PERIKATOON TÄTÄ MAATA JA KANSAA, ME EMME VOI SIIHEN TYYTYÄ!

ME EMME PERÄÄNNY, EMME HELLITÄ, EMMEKÄ ALISTU!

TIETO KAPINASTA LEVISI NOPEASTI PÄÄKAUPUNKIIN.

HERRA PRESIDENTTI! KÄYTTÄKÄÄ ASEVOIMIA PYSÄYTTÄMÄÄN TÄMÄ LAITON KAPINA!

HALUAN YRITTÄÄ RAUHANOMAISTA RATKAISUA... MUTTA LUPAAN ETTEI YKSIKÄÄN ASEMIEN PÄÄSE HELSINKIIN.

PRESIDENTTI P.E. SVINHUFVUD

KYÖSTI KALLIOKIN KYSYI ONKO MINULLA PISTOOLIN PATRUUNIA KOTONA...

TASAVALLAN PRESIDENTTI SVINHUFVUD PITÄÄ PUHEEN.

...MINÄ EN VOI SALLIA SITÄ, ETTÄ LAKI NYT TALLATAAN JALKOJEN ALLE JA KANSALAISET JOHDETAAN ASEELLISEEN TAISTELUUN TOISIAAN VASTAAN.

NUORI TASAVALTAMME OLI LYHYEN ITSENÄISYYTENSÄ AIKANA
TORJUNUT HYÖKKÄYKSET SEKÄ VASEMMALTA ETTÄ OIKEALTA.

SIINÄ SE
NYT ON.

DEMOKRATIA OLI VOITTANUT LAITTOMUUDET,
MALTILLISUUS KAPINALLISEN KIIHKOMIELEN.

NÄYTTÄÄ VAHVAN, ITSENÄISEN
KANSAN PARLAMENTTITALOLTA.

VAKAA KUIN
PERUSKALLIO.

TÄMÄ TALO EI HORJU
TUULESSA EIKÄ TUISKUSSA.

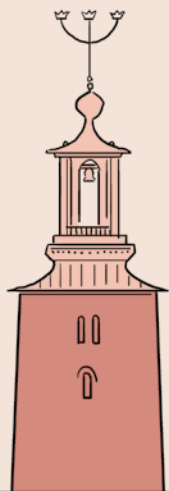
TÄMÄ RAKENNETTIIN
KESTÄMÄÄN.

1936–1945

OLIN ULKOMINISTERINÄ
TALVISODAN AIKANA

1936

"TUKHOLMA, 19. MAALISKUUTA."

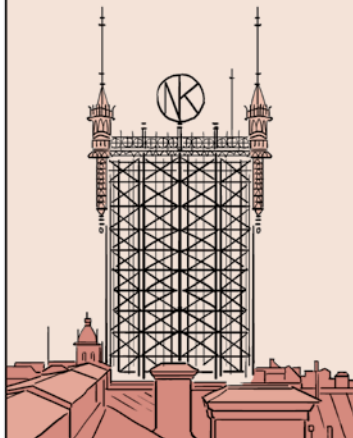
"RAKAS LINDA! HARTAIN TOIVONI
ON, ETTEI SINUN KOSKAAN
TARVITSE LUKEA NÄITÄ RIVEJÄ,
VAAN ETTÄ PALAAN TAKAISIN
TÄLTÄ MATKALTA VAIKEAN
TAUTINI HOITAMISESSA."

"JOS KUITENKIN KÄY
HUONOSTI JA MINÄ EN
PALAA, KOITA KASVATTA
LAPSET PARHAASI MUKAAN
JA SAADA HEIDÄN KUNNON
IHMIKSI."

"JA LOPUKSI: SYDÄMESTÄNI
KIITÄN SINUA KAIKESTA MITÄ
OLET MINULLE OLLUT. YHTEINEN
VAELLUKSEMME ON ANTANUT
MINULLE ENEMMÄN KUIN
KOSKAAN OLEN USKALTANUT
AVIOLIITOSTA ODOTTAA."

"SANON SINULLE TÄTEN
HYVÄSTINI. LAPSILLE TERVEH-
DYKSENI JA PAHOITTELUNI,
ETTEN SAANUT HEIDÄN
LUPAAVAA ELÄMÄÄNSÄ
PITEMMÄLTÄ SEURATA."

"SINUN, VÄINÖSI."

SYÖPÄ ON KAUHEA TAUTI, JOTA
KAUHEAMPAA ON VAIN SIIHEN
LIITTYVÄ EPÄTIETOISUUS.

ELOKUUSSA 1939 HITLERIN SAKSA JA STALININ NEUVOSTOLIITTO OLIVAT MUILTA KYSYMÄTTÄ SOPINEET EUROOPAN JAOSTA KESKENÄÄN.

1939

SUURVALTOJEN SOPIMUKSESSA PUOLUEETTOMAT MAAT VIRO, LATVIA, LIETTUA JA SUOMI MÄÄRITELTIIN KUULUVIKSI NEUVOSTOLIITON ETUPIIRIIN.

TOINEN MAAILMANSOTA SYTTYI 1. SYYSKÜTÄ 1939 SAKSAN HYÖKÄTTYÄ PUOLAA.

NEUVOSTOLIITTO PAKOTTI PIAN PIENET BALTIAN MAAT OTTAMAAN PUNA-ARMEIJAN JOUKOT MAAPERÄLLEEN.

SEURAAVAKSI OLISI SUOMEN VUORO.

SUURLÄHETILÄS J.K. PAASIKIVI JA VALTIOVARAINMINISTERI VÄINÖ TANNER, SUOMEN PÄÄNEUVOTTELIJAT TALVISODAN AATTONA

TIEDÄTKÖ MITÄ MANNERHEIM SANOI?

"SOTA ON JOLLAKIN TAVALLA SAMANLAINEN ASIA KUIN AIKOINAAN PIETARISSA RAVINTOLA JEVROPEISKAJA GASTINITSA. EI SINNE YLEENSÄ VARTA VASTEN PÄÄTETTY MENNÄ, MUTTA AINA SINNE VAIN JOLLAIN TAVALLA JOUDUTTIIN."

NEUVOTTELUT PÄÄTTYIVÄT TULOKSETTOMINA. NEUVOSTOLIITON ALUEVAATIMUKSIIN OLI MAHDOTONTA SUOSTUA.

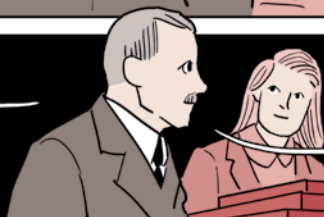
ULKOMINISTERI MOLOTOVIN VIIMEISET SANAT MEILLE OLIVAT PAHAENTEISET...

"NYT OVAT SIVILIVIRANOMAISET KÄSITELLEET ASIAA, JA KUN EI OLE PÄÄSTY SOPIMUKSEEN, TÄYTYY ASIA ANTAA SOTILAIDEN HALTUUN..."

TERVETULOA LENININ MAUSOLEUMIIN.

KIITOS. AJATTELIN KÄYDÄ TÄÄLLÄ KUN JÄRJESTYI HETKI VAPAA-AIKAA...

OLEN MUUTEN TAVANNUT LENININ. KÄTTELIIMMEKIN.

OOH! OLISI OLLUT SUURI KUNNIA TAVATA TOVERI LENIN!

HÄNEN PÄÄNSÄ OLI SILLOIN ISOMPI...

HMPHF! ILMOITTAKAA KUN OLETTE VALMIS.

ONKIN KULUNUT JO TOVI SIITÄ KUN VIIMEKSI NÄHTIIN.

ULKOMINISTERIN SALKKU
"PANKKIIRI RYDIN VERISESSÄ
HALLITUKSESSA" TUSKIN AUTTAA.

STALIN OLISI KYLLÄ VOINUT
VALITA PAREMMAN PUHE-
TORVEN KUIN VANHAN
PUOLUETOVERINI
OTTO-WILLE KUUSISEN!

VÄINÖ, OLISIMMEKO VOINEET
VARAUTUA PAREMMIN?
VARUSTAUTUA VAHVEMMIN,
HANKKIA ENEMMÄN ASEITA?

KUKAAN EI USKONUT SOTAAN.
EMMEKÄ ME SUOMALAISET
TÄTÄ HALUNNEET.

PAHIMMASSA TAPAUKSESSA
OLISIMME TUHLANNEET
VÄHÄT RAHAMME ASEISIIN
JOTKA OLISIVAT NYT
VANHANAIKAISIA...

EI, ASEISTAUTUMISEN SIJASTA
OLI VIISAAMPAA RAKENTAA
YHTEISKUNTAA, PARANTAA
IHMISTEN ELÄMÄNLAATUA.

SIINÄ OLEMME ONNISTUNEET.
TOIVON, ETTÄ SUOMALAISET
OVAT MYÖS SAANEET SIITÄ
JOTAKIN MITÄ PUOLUSTAA.

SOTATALVI OLI
KYLMImpiä
VUOSIKAUŠIIN.

VIHOLLISELLA OLI VALTAVA
MIES- JA MATERIAALI-
YLIVOIMA. MUTTA
PUOLUSTUKSEMME KESTI.

PIENEN MAAN SISUKAS
KANSA YLLÄTTI PAITSI
STALININ MYÖS KOKO
MAAILMAN.

RUOTSISTA JA MUISTA POHJOIS-
MAISTA VIRTASI VAPAAEHTOISIA
TAISTELEMAAN SUOMEN PUO-
LESTA. BRITANNIA JA RANSKA
LUPASIVAT MATERIAALISTA
TUKEA JA JOUKKOJA.

WINSTON
CHURCHILL,
RADIOPUHE
20.1.1940

THE SERVICE RENDERED BY
FINLAND TO MANKIND IS
MAGNIFICENT. THEY HAVE
EXPOSED THE INCAPACITY
OF THE RED ARMY...

SAMAAN AIKAAN PYRIMME
POLIITTISELLÄ RINTAMALLA
NEUVOTTELEMAAN SUOMELLE
SOPIVISTA RAUHANEHDOSTA.

ALEXANDRA KOLLONTAI,
NEUVOSTOLIITON
EDUSTAJA
TUHKOLMASSA

MUTTA AIKA OLI
MEITÄ VASTAAN.

KEVÄÄLLÄ 1940 NEUVOSTOLIITTO ALOITTI
SUURHYÖKKÄYKSEN. SUOMEN KOVIA
KOKENUT ARMEIJA KESTI, MUTTA OLI
TULLUT VOIMIENSA PÄÄHÄN.

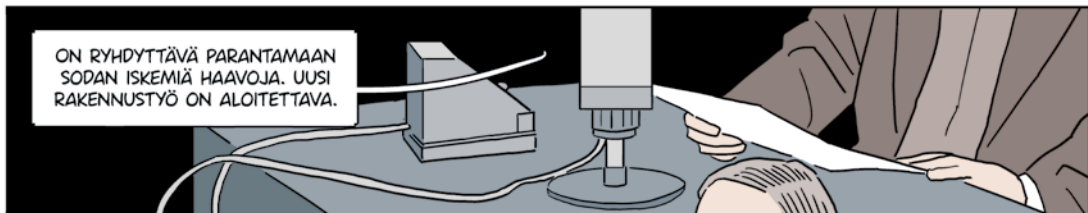
HALLITUKSEN OLI PAKKO
HYVÄKSYÄ VIHOLLISEN
SANELEMAT KOVAT
RAUHANEHDOT.

MERKITTÄVIMPÄNÄ KARJALAN
KANNAS PITI LUOVUTTA
MUKAANLUKIEK SUOMEN TOISEKSI
SUURIN KAUPUNKI VUUPURI.

RASKAISTA MENETYKSISTÄ
HUOLIMATTA SUOMI OLI
KUITENKIN SÄILYTTÄNYT
ARVOKKAIMPANSÄ:
ITSENÄISYYTENSÄ.

TALVISOTA PÄÄTTYI 12. MAALISKUUTA 1940.

ON RYHDYTTÄVÄ PARANTAMAAN
SODAN ISKEMIÄ HAAVOJA. UUSI
RAKENNUSTYÖ ON ALOITETTAVA.

SUOMEN KANSA ON TYÖTELIÄS JA SITKEÄ. SE ON KÄYNYT
ILMI NYT SOTAISISSA TÖISSÄ, MUTTA TÄMÄ OMINAISUUS
ILMENEE VIELÄKIN VOIMAKKAAMPANA RAUHANTÖISSÄ.

SUOMI TULEE NOPEASTI UUELLEEN NOUSEMAAN
ELINVOIMAISEKSI MAAKSI. MAATA ON MEILLÄ RIITTÄVÄSTI.
TYÖN MAHDOLLISUUKSIA ON RAJATTOMASTI!

ENTISYYS ON UNOHDETTAVA, ON
KATSOTTAVA TULEVAISUUTEEN.

JOS SEN JAKSAMME SAAVUTTA, ON SIINÄ LUPAUS
SUOMEN NOUSUSTA, KESTÄMÄMME ISKUN JÄLKEEN.

1941

PUUT OVAT
TAAS KASVANEET.

NE KASVAVAT
NIIN NOPEASTI.

ISÄ?

USKOTKO, ETTÄ
SOTA TAAS SYTTYY?

KAIKKI ON AINA
MAHDOLLISTA. MUTTA
ASIA EI OLE ENÄÄ
MINUN KÄSISSÄNI.

NEUVOSTOLIITTO HALUSI
MINUT ULOS HALLITUKSESTA.
JOS SE OLI RAUHAN HINTA,
MAKSOIN SEN MIELELLÄNI!

MONET SOTAVÄESSÄ
HALUAISIVAT REVANSIA.
OTTAÄ KARJALAN TAKAISIN
KORKOJEN KERA...

SE ON HULLUUTTA!
SDP:N KANNATTAJAT
EIVÄT KOSKAAN HYVÄKSY
SELLAISTA SOTARETKÄÄ.

TOISAALTA HULLUUS
TAITAA OLLA MAAILMALLA
MUODISSA NYKYÄÄN.

ON VAIN AJAN KYSYMYS MILLOIN
SAKSA JA NEUVOSTOLIITTO
OVAT TOISTENSA KURKUISSA.

ON SELVÄÄ ETTEI SUOMI
SIINÄ TILANTEESSA
JÄÄ NEUTRAALIKSI.

MINUNKIN PITÄÄ SILLOIN
LUULTAVASTI MENNÄ
TAKAISIN HALLITUKSEEN.

EI SINUN
TARVITSE
MENNÄ.

SIITÄ VOI
OLLA HUONOJA
HENKILÖKOHTAISIA
SEURAUKSIA.

MUTTA TIEDÄN, ETTÄ
JOS SINUA TARVITAAN,
LÄHDET KUITENKIN.

IHMETTELIN PITKÄÄN MIKSI
OPPI-ISÄNI EETU SALIN, JOKA
AINA PUHUI DEMOKRATIAN
PUOLESTA, LIITTYI VUONNA
1918 PUNAKAPINAAN.

TIEDÄN NYT ETTÄ
HÄNEN OLI PAKKO.

HÄN HALUSI PITÄÄ
HUOLTA OMISTAAN.

HITLERIN SAKSAN HYÖKKÄYS
NEUVOSTOLIITTOON, OPERAATIO
BARBAROSSA, KÄYNNISTYI
22. KESÄKUUTA 1941.

KOLME PÄIVÄÄ MYÖHEMMIN
SUOMI ALOITTI HYÖKKÄYKSEN
OMALLA RINTAMALLAAN
SAADAKSEEN TAKAISIN TALVI-
SODASSA MENETETYT ALUEET.

KUN NYT KÄYME TAISTELUUN,
MEILLÄ ON PAREMMAT MAHDOL-
LISUUDET ONNISTUMISEEN KUIN
MILLOINKAAN AIEMMIN...

MAAMME
OLI JÄLLEEN
SODASSA.

VANHAT RAJAT OLI SAAVUTETTU ELOKUUN LOPPUUN MENNESSÄ. MONET HALUSIVAT EDETTÄ PIDEMMÄLLE.

URHO KEKKONEN
MAALAILIITON KANSANEDUSTAJA

ME VOIMME SIIRTÄÄ SUUR-SUOMEN RAJAT AINA KUOLAAN JA AUNUKSELLE SAAKKA!

ETENEMISEN ON PYSÄHDYTTÄVÄ. OLEMME JO SAAVUTTANEET TAKAISIN KAIKEN MITÄ MENETIMME MOSKOVAN RAUHASSA, SEN ON PAKKO RIITTÄÄ! OVATKO KAIKKI MENETTÄNEET JÄRKENSÄ?

ENGLANTIKIN ON UHANNUT JULISTAA SODAN MEITÄ VASTAAN JOS JATKAMME TÄLLÄ TUHON TIELLÄ. ENGLANTI!

ME OLEMME RYÖSTÖRETKELLÄ FASISTISEN SAKSAN KANSSA... TÄMÄ ON VÄÄRIN.

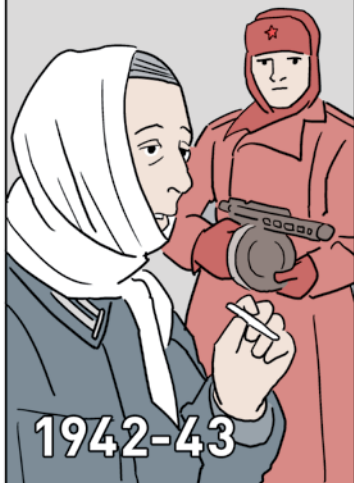
KUN HYÖKKÄYS JOULUKUUSSA PYSÄHTYI, ARMEIJAMME OLI VALLANNUT PETROSKOIN SEKÄ SAAVUTTANUT SYVÄRI-JOEN JA LENINGRADIN PUOLUSTUSLINJAT.

ALKOI PITKÄ ASEMASOTAVAIHE. HITLERIN VIERAILTUA MANNER-HEIMIN SYNTYMÄPÄIVILLÄ KESÄLLÄ 1942 KÄVI SELVÄKSI, ETTÄ SAKSA OLI ALIARVIOINUT NEUVOSTOLIITON VAHVUUDEN.

MARRASKUUSSA 1942 YHDYS-VALLAT AVASI NEUVOSTOLIITON PYYNNÖSTÄ LÄNNESSÄ RINTAMAN SAKSAA VASTAAN. LEVOTOMINA ODOTIMME TULEVAA.

TOIVOTTAVASTI KUKAAN EI MAINITSE SILLE ETTÄ OLEN SOSIALIDEMOKRAATTI!

SAKSAN SOTAONNI KÄÄNTYI
LOPULTA STALINGRADIN
TALVESSA. NEUVOSTOLIITTO JA
LIITTOUTUNEET ALOITTIVAT
ETENEMISEN SAKSAA VASTAAN.

KOKO VUODEN 1943 AJAN
ETSIMME KEINOJA IRROIT-
TAUTUA SODASTA. MUTTA
VIHOLLISEN RAUHANEHDOT
OLIVAT LIIAN KOVAT.

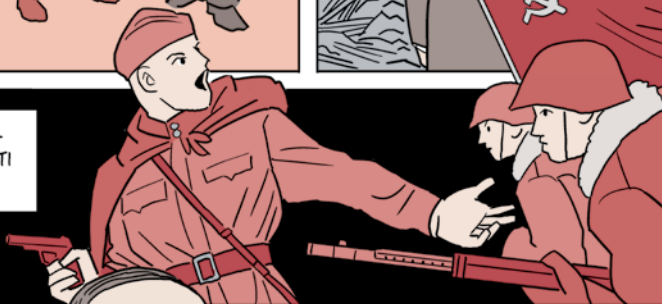
FRÅGA AMBASSADÖR
KOLLONTAI OM DET
ÄR MÖJLIGT...

NEUVOSTOLIITTOKIN HALUSI
LOPETTAA SODAN NOPEASTI.
SUOMEN TAISTELUTAHTOA
MURENNETTIIN HELSINGIN
SUURPOMMITUKSILLA.

9. KESÄKUUTA, PIAN NORMANDIAN MAIHIN-
NOUSUN JÄLKEEN, NEUVOSTOLIITTO ALOITTI
SUURHYÖKKÄYKSEN SUOMEN RINTAMALLA.

1944

KENRAALIT SANOVAT ETTÄ
TILANTEEMME ON VAIKEA.
RINTAMA EI VÄLTTÄMÄTTÄ
KESTÄ ENÄÄ PITKÄÄN.

SAKSAN ULKOMINISTERI RIBBENTROP
ON LUVANNUT APUA, JOS PYSYME
SODASSA SAKSAN RINNALLA...

RISTO, MEIDÄN PITÄÄ TORJUA
SAKSAN VAATIMUKSET JA
JATKAA RAUHANTUNNUSTELUJA
NEUVOSTOLIITON KANSSA!

MUTTA ILMAN APUA EMME VÄLTTÄMÄTTÄ
KESTÄ EDES NIIN PITKÄÄN, ETTÄ VOISIMME
NEUVOTELLA SIEDETTÄVISTÄ LÄHTÖKOHDISTA.

ELI WE'RE DAMNED IF WE
DO, DAMNED IF WE DON'T...

ON OLEMASSA YKSI KEINO.
OLEN JO SELVITTÄNYT
ASIOIDEN JURIDISTA PUOLTA.

HALLITUSTA TAI EDUSKUNTAAN EI TARVITSE
SOTKEA TÄHÄN. VOIN PRESIDENTTINÄ TEHDÄ
SOPIMUKSEN HENKILÖKOHTAISESTI SAKSAN
KANSSA. SILLOIN SE SITOO VAIN MINUA.

ASIA PITÄÄ ILMAN MUUTA
PÄÄTTÄÄ EDUSKUNNASSA,
KYSEESSÄ ON KOKO KANSAN
KOHTALONKYSYMYS!

JOSKUS KANSAKUNNAN
ETU ON ETTÄ YKSI
KANTAA VASTUUN.

MUIDEN EI OLE
SYYTÄ KÄRSIÄ.

MUTTA...

TIEDÄT ETTÄ SE ON
OIKEIN. JOS OLISIT
ASEMASSANI TEKISIT
SAMALLA TAVALLA.

VÄINÖ, TÄTÄ ET VOI
MUUTTA. ASIA
ON JO PÄÄTETTY.

PUOLUSTUSLINJA VETÄYTYI
VUODEN 1940 RAJOILLE. NEUVOS-
TOLIITTO HALUSI PÄÄTTÄÄ SODAN
NOPEASTI JA KESKITÄÄ JOUK-
KONSA BERLIINIIN VALTAUKSEEN.

RISTO RYTI EROSI PRESIDENTIN
VIRASTA ELOKUUSSA 1944 JOTTA
YHTEISTYÖSOPIMUS SAKSAN
KANSSA RAUKEAISI.

SUOMI HYVÄKSYI KOVAT EHDOT
JA SOLMI NEUVOSTOLIITON
KANSSA ERILLISRAUHAN.

SOTATOIMET SUOMEN ITÄRINTAMALLA
PÄÄTTYVÄT 4-5. SYYSKÜUTA 1944.

97000 SUOMALAISTA OLI KUOLLUT. KARJALA, PETSAMO JA SUOMENLAHDEN
SAARET MENETETTIIN LOPULLISESTI. 12% VÄESTÖSTÄ ASUTETTIIN UUELLEEN.
SOTAKORVAUKSIA MAKSETTIIN SEURAAVAN VUOSIKYMMENEN AJAN.

SOTA EUROOPASSA PÄÄTTYI SAKSAN TUHOON
SEURAAVANA KEVÄÄNÄ. EUROOPAN VANHAT
SUURKAUPUNGIT OLIVAT RAUNIOINA.

KUN TAISTELUT MYÖS KAUKO-
IDÄSSÄ VIHDOIN PÄÄTTYIVÄT
ELOKUUSSA 1945, YHTEENSÄ
NOIN 80 MILJOONAA IHMISTÄ
OLI MENETTÄNYT HENKENSÄ
TOISESSA MAAILMANSODASSA.

1945-1946

VÄINÖ TANNER
PUOLUSTAUTUU

"PRESIDENTTI RISTO RYTI..."

KUKA PÄÄTTI MYÖNTÄÄ
SAKSALAISILLE KAUTTA-
KULKULUVAN?

"PÄÄMINISTERI EDWIN LINKOMIES..."

MITÄ YHTEYKSIÄ
TEILLÄ OLI SAKSALAISIIN?

"PÄÄMINISTERI J.W. RANGELL..."

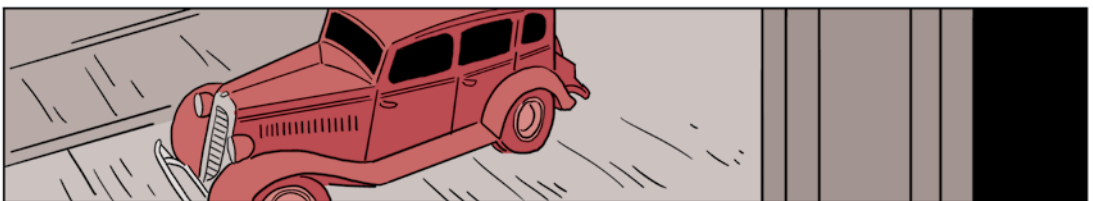
KUKA ANTOI
HYÖKKÄYSKÄSKYN?

HERRA OIKEUSMINISTERI,
YMMÄRRÄN KIIREEN, MUTTA
TYÖNI ON VIELÄ KESKEN!

"MINISTERI HENRIK RAMSAY..."

...MITÄ YHTEYKSIÄ
TEILLÄ OLI
SAKSALAISIIN?

TODELLISIA SYILLISIÄ OVAT
SYYTÄJÄT! NÄMÄ PUHEET
SOTASYLLISYYDESTÄ OVAT
PELKKÄ FARSSI.

...JA ERITYISESTI
MINISTERI VÄINÖ TANNER.
TIEDÄTTEKÖ MITÄ ZDANOV
HÄNESTÄ SANOI?

"OIKEUDENKÄYNTI ILMAN TANNERIA
ON KUIN AUTO ILMAN KULJETTAJAA."

OIKEUSNEUVOS
PETÄYS?

TÄÄLLÄHÄN
TE OLETTE.
PAHOITTELEN
VIIVÄSTYSTÄ...

MITÄ
KYSYTTÄVÄÄ
TEILLÄ OLI?

KOKO NIMI,
SYNNYINPAIKKA
JA AMMATTI.

PÖYTÄKIRJAA
VARTEN.

VÄINÖ ALFRED TANNER.
HELSINKI. ELANNON
TOIMITUSJOHTAJA.

TEITÄ SYYTETÄÄN
SODAN LIETSONNASTA
JA RAUHAN ESTÄMISESTÄ...

EN HALUNNUT SOTAA.
JA KUN SOTA TULI,
TEIN KAIKKENI ETTÄ
SE PÄÄTTYISI.

JATKOSODAN SYTTYESSÄ EN EDES
KUULUNUT HALLITUKSEEN. AINOA SYY
MIKSI OLEN TÄÄLLÄ ON SE ETTÄ
KUULUIN ULKOASIAINVALIOKUNTAAN.

SAMOIN KUULUI MONI MUU KANSANEDUSTAJA,
MUKAAN LUKIEN KEKKOSEN OMAT PUOLUETOVERIT...
HEKIN JOUTUVAT TUOMIOLE VAIN ETTÄ MINUT
SAADAAN JOLLAKIN VERUKKEELLA "OIKEUDEN" ETEEN!

ISÄNTÄNNE KEKKONEN KYLLÄ
KÄÄNSI NOPEASTI TAKKINSA.
VIELÄ MUUTAMA VUOSI SITTEN
HÄNEN TERÄVÄ KYNÄNSÄ
LIETSOI LEHDISSÄ SOTAA
PAHEMMIN KUIN KUKAAN
NYT SYYTETYISTÄ.

SILLÄ VÄLIN MINÄ KÄYTIN
KONTAKTEJANI RAUHAN
AIKAANSAAMISEKSI. TUIN
KAIKKIA RAUHANALOITTEITA,
JOILLA OLI JONKINLAINEN
MAHDOLLISUUS.

VÄLIRAUHAN AIKANA TE
PUHUITTE TOISTUVASTI
SUOMEN-NEUVOSTOLIITON
RAUHAN JA YSTÄVYYDEN
SEURAA VASTAAN KÄRKEVIN
SANANKÄÄNTEIN. VAADITTE
SEURAN KIELTÄMISTÄ...

SAATTE TODISTUSAINEISTOA
NIIIN PALJON KUIN HALUATTE...
VAIKKA TÄMÄN FARSSIN LOPPU-
TULOS TAITAAKIN OLLA JO
KREMLISTÄ MÄÄRÄTTY.

HE HYÖKKÄSIVÄT JATKUVASTI MINUA
JA SOSIALIDEMOKRAATTEJA VASTAAN.
MITÄ MINUN OLISI PITÄNYT TEHDÄ?
KIITTÄÄ NÖYRÄSTI HUOMIOISTA?

KOMMUNISTIT SYYTTÄVÄT MINUA EDELLEEN
SIITÄ ETTÄ HÄVIVISIVÄT KAPINANSÄ VUONNA
1918. VAIKKA AINOAA ROOLI MINULLA SIINÄ
KAHAKASSA OLI ETTÄ SIIVOSIN HEIDÄN
JÄTTÄMÄNSÄ SOTKUT!

VAIMONI VANHA YSTÄVÄ HELLA
WUOLIJOKIKIN VAATII NYT
KUOLEMANRANGAISTUSTA!

VAIKKA MINÄ JA LINDA PELASTIMME
HÄNET JATKOSODAN AIKANA KUOLEMAN-
TUOMIOLTA, KUN HÄNET OLI VANGITTU
MAANPETTURUUDESTA...

TÄMÄ ON NÄYTÖSOIKEUDENKÄYNTI VAILLA
MITÄÄN OIKEUDELLISTA PERUSTAA JA TE,
OIKEUSNEUVOS, TIEDÄTTE SEN HYVIN.

HUOMASIN MYÖS ETTÄ SODAN AIKAINEN
SISÄMINISTERI TOIVO HORELLI EI NÄYTÄ
OLEVAN SYYTETTYJEN LISTOILLA.

HÄN OLI ILOMIELIN LUOVUTTAMASSA JUUTALAISIA
SAKSAAN. MINÄ KIELSIN ASIAN VÄLITTÖMÄSTI KUN
SAIN TIETÄÄ, VAIKKA ASIA EI EDES KUULUNUT
TOIMENKUVAAINI VALTIOVARAINMINISTERINÄ.

NYT ME KAIKKI TIEDÄMME
MITÄ JUUTALAISILLE TODELLA
TAPAHTUI SAKSASSA.

NEUVOSTOLIITTOA EI KIINNOSTA
OIKEUDEN TOTEUTUMINEN.
HE VAIN HALUAVAT KOSTAA
VANHOILLE VIHOLLISILLEEN.

OLETTEKO KUNNOSSA?
NÄYTÄTTE KALPEALTA.

KOMMUNISTEILLE MINÄ OLEN
MALTILLISENA TYÖVÄENJOHTA-
JANA PAHEMPI KUIN NATSI. SE
ETTÄ TYÖVÄENLUOKALLA ON
VALITTAVANA JÄRKEVÄ VAIHTO-
EHTO VETÄÄ MATON VALLAN-
KUMOUSPUHEIDEN ALTA.

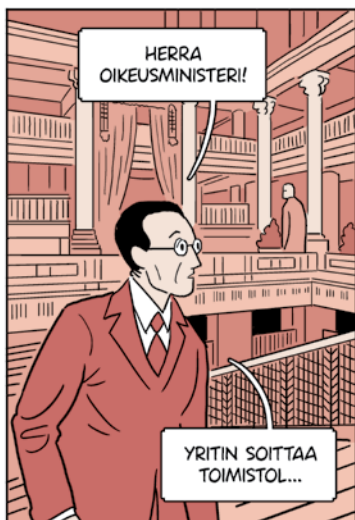
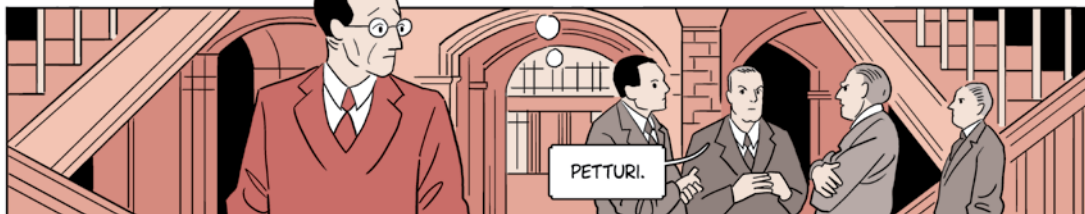
OLEN
VAIN VÄHÄN
VÄSYNYT...

TIEDÄN ETTÄ TEETTE
VAIN TYÖTÄNNE JA
ETTÄ TEHTÄVÄNNE
ON ERITTÄIN RASKAS.

PALAAMME
ASIAAN SITTEN
KUN OLETTE
LEVÄNNEET.

NIIN. EHKÄ NIIN
ON PAREMPI...

1946

LAIN MUKAAN TUOMITAAN SE, JOKA RATKAISEVALLA TAVALLA ON VAIKUTTANUT SUOMEN JOUTUMISEEN SOTAAN VUONNA 1941 TAI ESTÄNYT SODAN AIKANA RAUHAN AIKAANSAAMISTA.

TOIMINTA, JOKA JOHTI SUOMEN LÄHEISEEN SOTILAALLISEEN YHTEISTYÖHÖN MAAILMANRAUHAN RIKKONEEN KANSALLISSOSIALISTISEN SAKSAN KANSSA ON VALTAKUNNALLE VAHINGOLLISENA RANGAISTAVA!

ASIANHAARAT RYTIN, RANGELLIN, LINKOMIEHEN, RAMSAYN JA TANNERIN OSALTA OVAT ERITYISEN RASKAUTTAVAT...

SODAN AIKANA TOIMITUSJOHTAJA TANNER USEISSA PUHEISSAAN TYÖVÄENJOHTAJANA TÄHDENSI, ETTÄ RAUHAN TEKEMINEN VASTUSTAJAN KANSSA ON MAHDOTONTA.

HÄNEN JULKISET ESIINTYMIENSÄ RAUHAN PYRKIMYKSIÄ VASTAAN OVAT ESTÄNEET RAUHAA KANNATTAVAN MIELIALAN LEVIÄMISEN TYÖVÄESTÖN PIIRISSÄ!

TOIMITUSJOHTAJA TANNER...

MINUSTA ON YRITETTY TEHDÄ KIIHKEÄ SOTAINTOILIJAA JA SOTAPOLITIIKAN KANNATTAJAA. TÄMÄ KUVA ON KOKONAAN VÄÄRÄ.

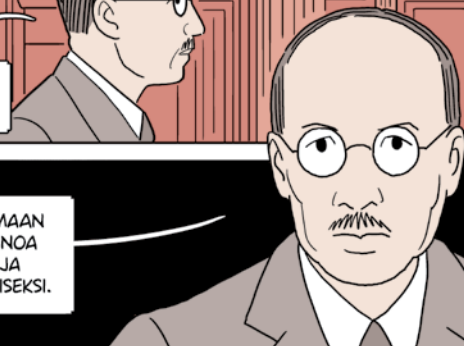
TIETYYT TAHOT OVAT HALUNNEET ANTAA TÄLLÄISEN KUVAN SAADAKSEEN SYRJÄYTETYSI SYYSTÄ TAI TOISESTA EPÄMIELUISAN HENKILÖN. SAMALLA HE ITSE KOKEVAT PUHDISTAUTUVANSA.

KOSKA EN MILLÄÄN TAVALLA, SAATI RATKASEVASTI, OLE OLLUT
VAIKUTTAMASSA MAAN JOUTUMISEEN SOTAAN JA KUN EN
MYÖSKÄÄN OLE OLLUT ESTÄMÄSSÄ RAUHAN AIKAANSAAMISTA,
VAAN PÄINVASTOIN TYÖSKENNELLYT SEN AIKAANSAAMISEN
HYVÄKSI, ODOTAN ETTÄ SYYTE KOKONAISUUDESSAAN HYLÄTÄÄN.

PRESIDENTTI RISTO RYTI.
OLKAA HYVÄ.

OLEMME TOIMINEET PARHAAN YMMÄRRYKSEMME
MUKAAN MAAMME JA KANSAMME PARHAAKSI.

USKOMME HISTORIAN TULEVAN TUNNUSTAMAAN
OIKEAKSI, ETTÄ TOIMINTALINJAMME OLI AINOA
MAHDOLLINEN SUOMEN ITSENÄISYYDEN JA
MAAMME KOSKEMATTOMUUDEN SÄILYTTÄMISEKSI.

SUOMEN HALLITUS EI HALUNNUT
SOTAA, PÄINVASTOIN SE PYRKI
SITÄ VÄLTÄMÄÄN.

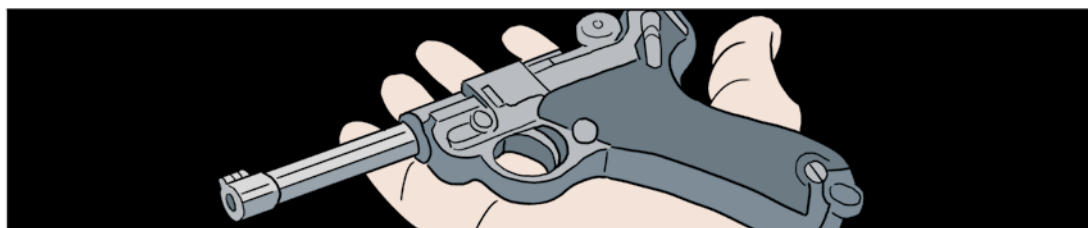

MUTTA OLOSUHTEET JA
TAPAHTUMIEN PYÖRTEET
OLIVAT VOIMAKKAAMMAT.

"SOTASYLLISYYSOIKEUS ON TODENNUT RYTIN,
RANGELLIN, KUKKOSEN, TANNERIN, LINKOMIEHEN,
RAMSAYN JA REINIKAN SYLLISIKSI ESITETTYIHIN
SYYTEISIIN. RANGAISTUKSET OVAT SEURAAVAT..."

"RYTI KYMMENEN VUOTTA, RANGELL KUUSI
VUOTTA, TANNER VIISI VUOTTA KUUSI KUUKAUTTA,
LINKOMIES VIISI VUOTTA KUUSI KUUKAUTTA..."

1946-1966

PAREMPIA
AIKOJA
KOHTI

1946

MITEN HERROJEN
KIRJOITUSPROJEKTIT
ETENEVÄT?

KEISARI AUGUSTUKSELLE
KUULUU HYVÄÄ. ON
OLLUT AIKAA KIRJOITTA.

EDWIN, EN YMMÄRRÄ
MITEN VOIT KIRJOITTA
KYNÄLLÄ! OMAT SORMENI
EIVÄT SELLAISEEN TAIVU.

SINUN VUOROSI,
RAMSAY.

MEILLÄ KOTONA LINDA
ON TULOSSA HULLUKSI KUN
PYYDÄN KOKO AJAN ETSIMÄÄN
HELSINKI-KIRJAANI TARKEN-
NUKSIA JA TÄSMENNYISIÄ...

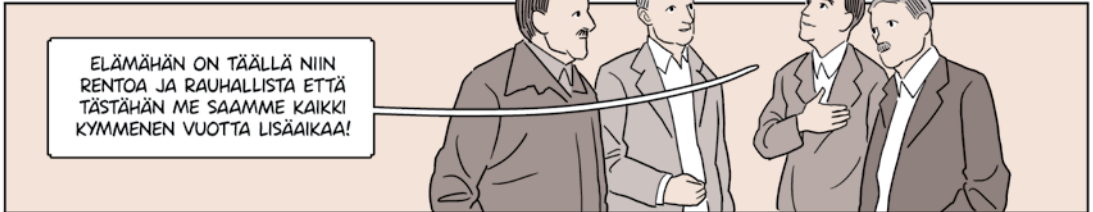
MITEN TE VOITTE TYÖSKENNELLÄ
NIIN KUIN ETTE OLSIKAAN
VANKILASSA TUOMITTUINA?

TOIVO M. KIVIMÄKI
SUOMEN BERLIINIIN LÄHETILÄS 1940-1944

TOIVO, EI PIDÄ MENETTÄÄ
ROHKEUTTA VAIKKA ELÄMÄ
NÄYTTÄÄKIN YKSITOIKKOISELTA.

ELÄMÄHÄN ON TÄÄLLÄ NIIN
RENTOA JA RAUHALLISTA ETTÄ
TÄSTÄHÄN ME SAAMME KAIKKI
KYMMESEN VUOTTA LISÄAIKAA!

KÄRSITYYÄN PUOLET TUOMIOSTAAN
"SÖRNÄISTEN VALTIONEUVOSTON" JÄSENET
EDWIN LINKOMIES JA VÄINÖ TANNER ASTUVAT
TÄNÄÄN EHDONALAISEEN VAPAUTEEN...

NYT NE
TULEVAT!

HERRA TANNER,
MITEN AIKANNE
VANKILASSA
ON KULUNUT?

KIITOS HYVIN. TUNNEN TOSIN
HAUSKEMPIAKIN PAIKKOJA JA
MUKAVAMPIAKIN AJANVIETETAPOJA.

VARSINKIN KUN ON HYVÄ OMATUNTO,
KUN ON TIENNYT JOUTUNEENSA TUOMITUKSI
SYYTTÄ JA KUN LISÄKSI ON TIENNYT, ETTÄ
KAIKKI MUUTKIN SEN TIEVÄT.

1949

PÄÄTTIVÄT SITTE
PUOLUEESSA ANTAA
MUOTOKUVAN 70-VUOTIS-
LAHJAKSI.

TÄLLAISESTA VANHASTA UKOSTA.
TÄSSÄHÄN ON OLO KUIN
JOLLAIN ROOMAN KEISARILLA.

KUULE WÄINÖ, JOS SAA
ESITTÄÄ TOIVOMUKSIA
NIIN KAKSOISLEUKANI
VOI PIILOTTAA...

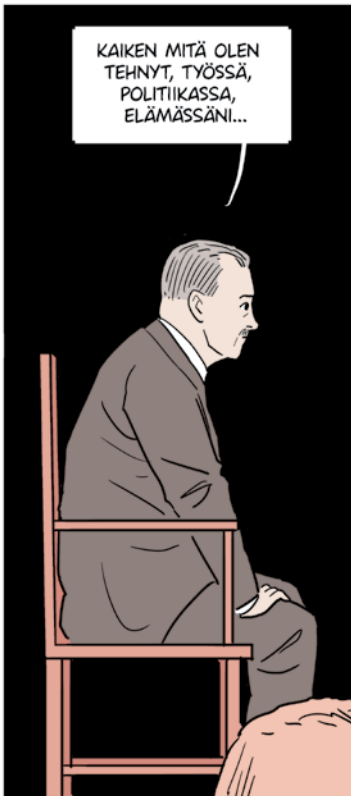
ON OIKEIN
VALTAISTUINKIN!

JA RYYPYJÄKIN ON SYYTÄ
TASOITTAA. ETTEIVÄT LAPSET
JA ELÄIMET SÄIKÄHDÄ.

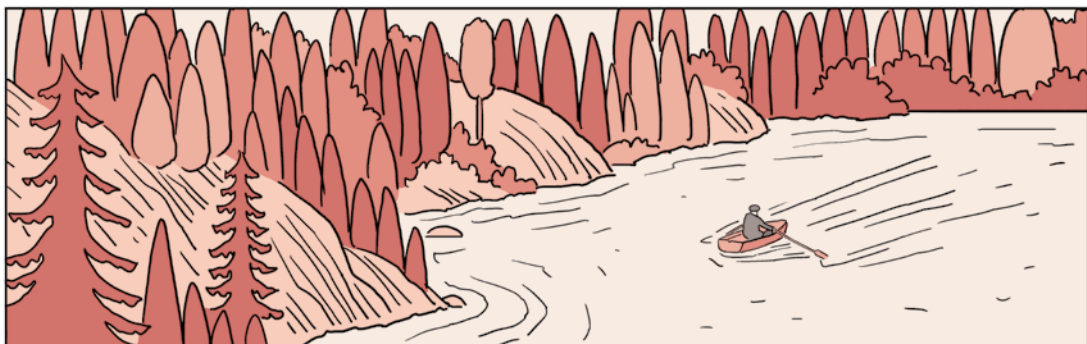
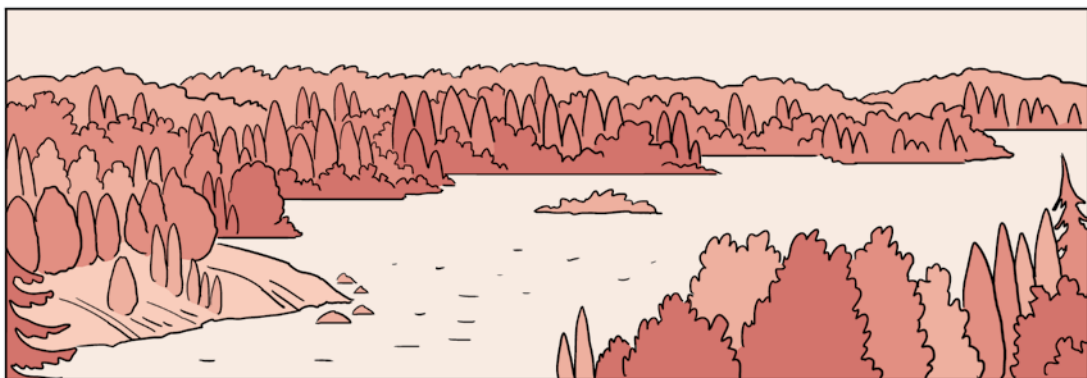
MUTTA LUOTAN TAITEILIJAN
NÄKEMYKSEEN. MINUNLAISENI
UMMIKKOKIN NÄKEE TÖISSÄNNE
PIILEVÄN VOIMAN.

KYLLÄ SE VOIMA MUOTO-
KUVISSA TULEE MALLISTA.
TÄMÄN ELÄMÄNKOKEMUS,
KOETTELEMUKSET, ILOT,
SURUT...

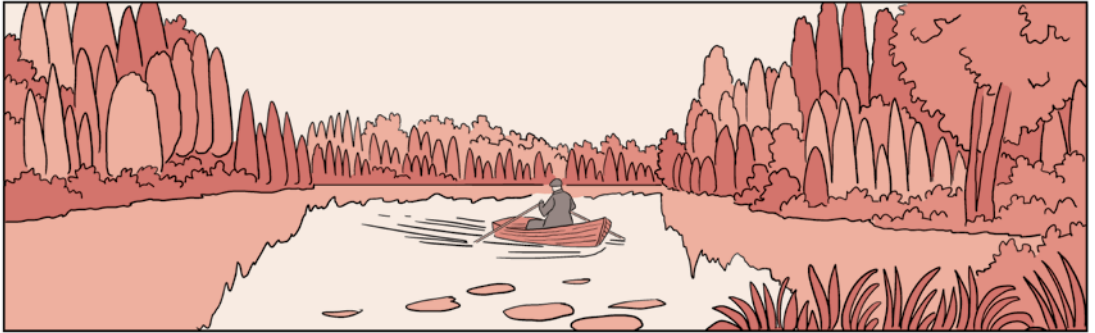
KUVANVEISTÄJÄ
WÄINÖ AALTONEN

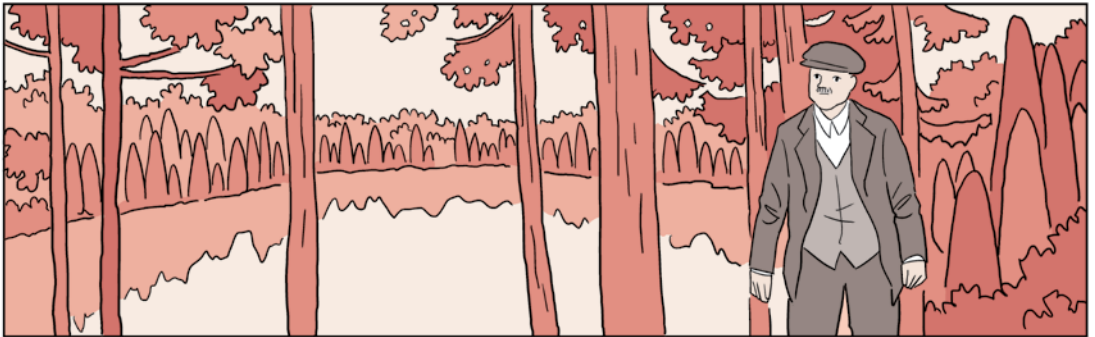
VÄINÖ TANNER PALASI KANSANEDUSTAJAKSI VUONNA 1951.

VUONNA 1956 TANNER OLII EHDOLLA SDP:N PRESIDENTTIEHDOKKAAKSI.
HÄN HÄVISI PUOLUEEN SISÄISEN ÄÄNESTYKSEN YHDellä ÄÄNELLÄ KARL-AUGUST FAGERHOLMILLE.

PRESIDENTIKSI NOUSI LOPULTA MAALAI SLIITON URHO KEKKONEN.
VUOTTA MYÖHEMMIN TANNER VALITTIIN SDP:N PUHEENJOHTAJAKSI.

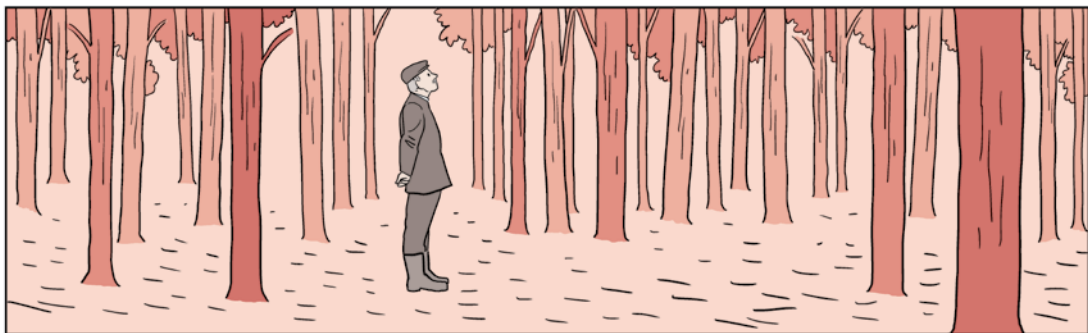
EROTESSAAN EDUSKUNNASTA VUONNA 1962 TANNER OLII VIIMEINEN KANSANEDUSTAJA,
JOKA OLII OLLUT JO ENSIMMÄISEN, VUONNA 1907 VALITUN EDUSKUNNAN JÄSEN.

OSUUSLIIKE ELANNOSTA TANNER LÄHTI VIIMEISEKSI, VUONNA 1964
HALLINTONEUVOSTON PUHEENJOHTAJAN PAIKALTA. HÄN OLII SILLOIN 83-VUOTIAS.

TANNERIN AIKAKAUDELLA SUOMI ITSENÄISTYI, SELVIYTYI VALLANKUMOUSSHANKKEISTA, KESTI VAIKEAT SOTAVUODET SEKÄ NIIDEN RASKAAT SEURAUKSET.

JA KAIKEN KESKELLÄ HÄN JA HÄNEN KALTAISENSA SUOMALAISET RAKENSIVAT MODERNIN, VAKAAN, LAKEIHIN JA DEMOKRATIAAN PERUSTUVAN HYVINVOINTIYHTEISKUNNAN.

TYÖ JATKUU.

VÄINÖ TANNER 12.3.1881 - 19.4.1966

VÄINÖ ALFRED TANNER

12. maaliskuuta 1881–19. huhtikuuta 1966

Kansanedustaja 1907–1911, 1914–1917, 1919–1927, 1930–1945, 1951–1954, 1958–1962
Suomen Sosialidemokraattisen puolueen (SDP) puheenjohtaja 1918–1926 ja 1957–1963

Eduskunnan pankkivaltuusmies 1919–1945 ja 1951–1962
Pankkivaltuuston puheenjohtaja 1933–1945
Valtiovarainministeriön päälikkö (valtiovarainministeri) 1917
Valtiovarainministeri 1937–1939 ja 1942–1944
Ulkoasianministeri 1939–1940
Kansanhuoltoministeri 1940
Kauppa- ja teollisuusministeri 1942–1943
Pääministeri 1926–1927
Presidenttiehdokas 1925, 1931 ja 1937

Osuusliike Elannon toimitusjohtaja 1915–1946
Kansainvälisen Osuustoimintaliiton (ICA) puheenjohtaja 1927–1945

TANNERIN AIKA

- 1881** Väinö Alfred Thomasson syntyy Helsingissä 12. maaliskuuta 1881 Gustaf ja Maria Thomassonille.
- 1888** Thomassonien perhe muuttaa omaan kotiinsa, vastavalmistuneeseen Työväen Osakeyhtiö Alkuun.
- 1892** Aloittaa opintiansä edellisenä vuonna avatussa Helsingin Suomalaisessa Reaalilyseossa.
- 1895** Suomentaa sukunimensä Tanneriksi.
- 1900** Valmistuu ylioppilaaksi.
- 1901** Suorittaa Liikemiesten Kauppaopiston ensimmäisen vuosikurssin priimuksena.
- 1901** Saa töitä F.O.U. Nordbergin tukku- ja vähittäiskauppaliikkeestä Torniossa. Toimii myös sanomalehden aputoimittajana.
- 1901** Kirjautuu Helsingin Yliopiston lainopilliseen tiedekuntaan.
- 1902** Tutustuu Saksassa osuustoimintaliikkeeseen ja etenee saksalaisen osuustoiminnan puheenjohtajan Heinrich Kauffmanin avustajaksi.
- 1903** Palkataan Turun Vähäväkisten Osuusliikkeen kaupanhoitajaksi. Liittyy Turun Työväenyhdistykseen.
- 1904** Valitaan Sosialidemokraattisen Puolueen (SDP) puoluekokousedustajaksi.
- 1905** Irtisanotaan riitojen päätteeksi Vähäväkisten Osuusliikkeen palveluksesta. Siirtyy Viipuriin sanomalehden toimittajaksi.
- 1906** Sosialidemokraatti-lehden toimittajana Porissa.
- 1907** Valitaan nuorimpana Suomen ensimmäiseen eduskuntaan. Osuusliike Elannon hallintoneuvoston jäseneksi.
- 1908** Jatkaa lainopillisia opintojaan Helsingin Yliopistossa.
- 1909** Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan (SOK) puheenjohtajaksi.
- 1909** Solmii avioliiton Linda Anttilan kanssa. Avioliitto vuonna 1919 siviilivihkimisen tultua mahdolliseksi.
- 1910** Kansainvälisen osuustoimintaliikkeen ICA:n keskusvaliokunnan jäsen 1910–1945 ja puheenjohtaja 1927–1945.
- 1911** Valmistuu juristiksi. Luopuu eduskuntapaikastaan. Toimii asianajajana Sortavalassa.
- 1913** Palaa eduskuntaan. Toimii juristina omassa asianajotoimistossaan Helsingissä.
- 1915** Aloittaa Elannon toimitusjohtajana. Toimii tehtävässä vuoteen 1946 saakka.
- 1917** Eroaa eduskunnasta.

Suomi itsenäistyy 6.12.1917	1917	Asuu Lillhemtansin tilalla Espoossa 1917–1923.
Suomen sisällissota kapinallisten (punaisten) ja hallituksen joukkojen (valkoisten) välillä 27. tammikuuta–15. toukokuuta 1918	1918	Valitaan sisällissodan jälkeen SDP:n puheenjohtajaksi.
	1919	Eduskunnan pankkivaltuusmies 1919–1945 ja 1951–1962.
	1920	Neuvottelijana Tarton neuvotteluissa, joissa mm. määritellään Suomen ja Neuvostoliiton tulevat rajat.
	1923	Tannerin perhe hankkii Sorkin tilan Viidistä.
	1925	SDP:n presidenttiehdokas. Presidentiksi valitaan Lauri Kristian Relander.
Lapuanliikkeen Talonpoikaismarssi Helsingissä 7. heinäkuuta 1930.	1926	Pääministeri 1926–1927. Toimii presidentin sijaisena.
Mäntsälän kapina 27.2.–6.3.1932.	1931	SDP:n presidenttiehdokas. Presidentiksi valitaa P.E. Svinhufvud.
	1933	Pankkivaltuuston puheenjohtaja 1933–1945.
	1936	Sairastuu syöpään. Leikataan Tukholmassa salassa julkisuudelta.
	1937	SDP:n presidenttiehdokas. Presidentiksi valitaan Kyösti Kallio.
	1937	Valtiovarainministeri 1937–1939.
Talvisota 30. marraskuuta 1939–13. maaliskuuta 1940	1939	Rauhanneuvottelut Moskovassa. Suomen valtuuskunnan jäsen J.K. Paasikiven kanssa.
	1939	Ulkoministeri 1938–1940.
Jatkosota 25. kesäkuuta 1941–19. syyskuuta 1944	1940	Kansanhuoltoministeri. Eroaa hallituksesta Neuvostoliiton vaatimuksesta elokuussa 1940.
	1942	Valtiovarainministeri 1942–1944.
	1946	Tuomitaan sotasyllisyysoikeudenkäynnissä viideksi ja puoleksi vuodeksi vankeuteen.
	1948	Vapautuu vankeudesta istuttuaan puolet tuomiosta.
	1949	Presidentti Paasikivi armahtaa Tannerin tuomion jäljellä olevasta osasta. Elannon hallintoneuvoston puheenjohtaja 1949–1964.
	1951	Valitaan eduskuntaan.
	1956	Neljännän kerran ehdolla SDP:n presidenttiehdokkaaksi. Ehdokkaaksi valitaan K.A. Fagerholm.
	1957	Valitaan SDP:n puheenjohtajaksi.
	1962	Ei asetu enää ehdolle eduskuntavaaleissa. Tanner on ainoa suomalainen poliitikko, joka on toiminut kansanedustajana seitsemällä vuosikymmenellä.
	1963	Luopuu SDP:n puheenjohtajuudesta.
	1964	Luopuu osuusliiketoiminnasta.
	1966	Menehtyy Helsingissä Auroran sairaalassa 19. huhtikuuta 1966 85 vuoden iässä.

SARJAKUVASSA ESIINTYVIÄ HENKILÖITÄ

WÄINÖ AALTONEN

1894–1966. Suomen ja pohjoismaiden merkittävimpiä kuvanveistäjiä 1900-luvun alkupuolella. Turkulaislähtöisen Aaltosen tunnetuimpia julkisia teoksia ovat mm. Paavo Nurmen juoksijapatsas, Aleksis Kiven muistopatsas sekä Tampereen Hämeensillan Pirkkalaisveistokset. Aaltosen täyttyessä 70 vuotta Turun kaupunki perusti tämän nimeä kantavan modernin taiteen museon, Väinö Aaltosen museon.

URHO KEKKONEN

1900–1986. Juristin koulutuksen saanut Kekkonen toimi oikeusministerinä sekä viiden hallituksen pääministerinä ennen valintaansa Suomen kahdeksanneksi presidentiksi vuonna 1956. Maalaisliittolainen Kekkonen valittiin uudelleen vuosina 1962, 1968 ja 1978. Kekkonen presidenttikausia leimasi ulkopoliitikassa Suomen sodanjälkeinen suhde Neuvostoliittoon. Väinö Tannerin kanssa riitautunut Kekkonen ei osallistunut tämän hautajaisiin vaan presidenttiä edustivat ainoastaan adjutantti ja seppel. Kekkonen valtakauden voidaan katsoa päättyneen vuonna 1981, kun SDP:läinen pääministeri Mauno Koivisto kieltäytyi hajottamasta hallitusta vaikka presidentti oli näin vaatinut. Arvovaltatappion kärsinyt Kekkonen erosi terveyssyistä myöhemmin samana vuonna.

RAFAEL HAARLA

1876–1938. Suomalainen kauppaneuvos ja oikeistoradikaalin Lapuan liikkeen toiminnan tukija ja raioittaja. Osallistui Mäntsälän kapinaan ja tuomittiin kuuden kuukauden vankeuteen, joka myöhemmin muutettiin ehdonlaiseksi. Paperinjalostuksen parissa omaisuutensa ansainnut Haarla rakennutti Tampereen keskustassa edelleen sijaitsevan uusklassisen Haarlan palatsin sekä lahjoitti Tampereen kaupungille kuvanveistäjä Väinö Aaltosen tekemät Hämeensillan Pirkkalaisveistokset.

ALEKSANDRA KOLLONTAI

1871–1952. Neuvostoliittolainen kirjailija, feministi ja diplomaatti. Äitinsä puolelta suomalaista sukua oleva Kollontai kääntyi jo nuorena kommunistiksi. Vuo-

den 1917 vallankumouksen jälkeen Kollontai valittiin sosiaalisen hyvinvoinnin kansankomissaariksi (ministeriksi). Leninin kanssa riitautunut Kollontai nimitettiin diplomaatiksi Stalinin noustua valtaan: hänestä tuli maailman ensimmäinen naispuolinen suurlähettiläs. Toimittuaan ensin Norjassa ja sitten Meksikossa Kollontai siirrettiin Tukholmaan vuonna 1930, jossa hän palveli sairastumiseensa saakka. Kollontai toimi välittäjänä Neuvostoliiton ja Suomen rauhanneuvotteluissa vuosina 1940 ja 1944 ja tapasi usein Suomen valtionjohdon edustajia. Stalin oli erittäin tyytyväinen Kollontain toimintaan ja lähetti tälle henkilökohtaisen kiitoksensa sodan päätyttyä vuonna 1944.

VIHTORI KOSOLA

1884–1936. Talonpoika ja oikeistoradikaalin Lapuanliikkeen johtaja, "Pohjolan Mussolini". Jääkäriliikkeen avustajana aloittanut Kosola johti kommunistien vastaista toimintaa Lapualla 1920-luvun lopulla. Nopeasti levinnyt liike pyrki vaikuttamaan Suomen hallitukseen sekä laittomilla keinoilla että näkyvillä mielenilmauksilla, joiden huipentuma oli vuoden 1930 Talonpoikaismarssi Helsinkiin. Liikkeen talval päättyi vuonna 1932 Mäntsälän kapinaan, jonka jälkeen Kosolaa kaavailtiin vielä Lapuanliikkeen seuraajan Isänmaallisen Kansanliikkeen (IKL) keulakuvaksi. Alkoholismista kärsinyt Kosola menehtyi kuitenkin 52-vuotiaana keuhkokuumeeseen.

C.G.E. MANNERHEIM

1867–1951. Aatelismies, sotilas ja Suomen kuudes presidentti. Mannerheim aloitti uransa Venäjän keisarikunnan armeijassa ja osallistui Venäjän–Japanin sotaan sekä ensimmäisen maailmansodan itärintaman taisteluihin. Suomen itsenäistyttyä Mannerheim valittiin hallituksen joukkojen eli valkoisten ylipäälliköksi. Sisällissodan jälkeen Mannerheim toimi Suomen Punaisen Ristin puheenjohtajana sekä perusti Mannerheimin lastensuojeluliiton. Talvisodan alussa Mannerheim nimitettiin puolustusvoimien ylipäälliköksi. Presidentti Risto Rytin erottua eduskunta valitsi Mannerheimin poikkeuslailla presidentiksi. 78-vuotias Mannerheim erosi presidentin virasta terveysystyistä vuonna 1946 ja vietti eläkevuotensa pääosin yksityissairaalassa Sveitsissä.

J.K. PAASIKIVI

1870–1956. Pankinjohtaja, diplomaatti, kolmen hallituksen pääministeri ja Suomen seitsemäs presidentti. Venäjän kieltä sekä oikeustiedettä opiskellut Paasikivi valmistui oikeustieteen tohtoriksi vuonna 1901. Paasikivi toimi Liikemiesten kauppaopiston opettajana vuosina 1899–1900, jolloin oppilaana oli mm. nuori Väinö Tanner. Pitkään Kansallis-Osake-Pankin johtajana työskennellyt Paasikivi oli lisäksi Suomen suurlähettiläs Tukholmassa 1936–1939, suurlähettiläs

Moskovassa 1940–1941, Kokoomuksen puheenjohtaja sekä jatkosodan jälkeisen hallituksen pääministeri. Venäjänhänke Paasikivi johti Suomen neuvottelukuntia niin vuoden 1920 Tarton neuvotteluissa kuin vuoden 1939 Moskovan rauhanneuvotteluissa. Mannerheimin erottua vuonna 1948 terveyssyistä presidentin virasta pääministeri Paasikivi valittiin suorittamaan tämän jäljellä oleva kausi päätökseen. Toiselle kaudelle Paasikivi valittiin vuonna 1950. Paasikiveä kaavailtiin vielä kolmannelle kaudelle vuonna 1956, mutta hän ehti menehtyä ennen vaaleja. Paasikivi muistetaan erityisesti Suomen sotienjälkeisen ulkopolitiikan eli Paasikiven linjan viitoittajana

ONNI PETÄYS

1885–1946. Korkeimman oikeuden oikeusneuvos. Pitkän oikeusuran tehnyt ja Suomen ensimmäisenä sotatuomarina vuosina 1920–1938 työskennellyt Petäys valittiin vuonna 1945 johtamaan sotasyllisyyssutkintalautakuntaa, jonka tehtävänä oli selvittää ketkä olivat vaikuttaneet siihen että Suomi joutui jatkosotaan kesällä 1941. Petäys teki loka-marraskuussa 1945 neljäkymmentä kuulustelua, enimmillään yhdeksän kuulustelua päivässä. Kovan hermopaineen sekä ulkoisen painostuksen alla työskennellyt Petäys riisti itseltään hengen vajaa kuukausi sotasyllisyysoikeudenkäynnin tuomioiden julistamisen jälkeen.

LAURI KRISTIAN RELANDER

1883–1942. Agronomi, poliitikko ja Suomen toinen presidentti. Maalaisliittolainen Relander toimi eduskunnan puhemiehenä sekä Viipurin läänin maaherrana ennen valintaansa presidentiksi vuoden 1925 vaaleissa. Toisin kuin edeltäjänsä K.J. Ståhlberg, Relander teki presidenttikaudellaan viisi valtiavierailua, Viroon, Ruotsiin, Latviaan, Tanskaan ja Norjaan, minkä vuoksi hän sai kansalta lempinimen “Reissu-Lasse”. Kommunismia vastustanut Relander suhtautui pehmeästi Lapuanliikkeeseen, mikä tulehdutti välit pääministeri Kyösti Kallion kanssa. Relanderia ei valittu ehdolle toiselle kaudelle.

RISTO RYTI

1889–1956. Suomen Pankin pääjohtaja, ministeri ja Suomen viides presidentti. Kansallista Edistyspuoluetta edustanut Ryti nousi eduskuntaan ensimmäisen kerran vuonna 1919. Talousmiehenä profiloitunut Ryti toimi myös valtiovarainministerinä vuosina 1921–1924. Hän oli Edistyspuolueen presidenttiehdokas vuonna 1925 ja talvisodan aikana pääministeri. Presidentti Kyösti Kallion luovuttua virastaan vuonna 1940 pääministeri Ryti valittiin poikkeuslailla jatamaan hänen jäljellä oleva kautensa loppuun. Jatkosodan aikana Ryti torjui kolme kertaa Saksan tarjoaman liittosopimuksen. Vuonna 1943 rintamatilanteen

vaiketuessa Ryti päätyi kuitenkin allekirjoittamaan henkilökohtaisen vakuutuksen Saksalle, niin sanotun Ryti–Rippentrop -sopimuksen, joka takasi Saksan sotilaallisen ja materiaalisen tuen jatkumisen. Rytin erottua virastaan 1944 sopimus raukesi ja seuraajaksi valittu Mannerheim saattoi tehdä Neuvostoliiton kanssa erillisrauhan. Sotasyyllisyysoikeudenkäynnissä Ryti todettiin tuomittiin kymmeneksi vuodeksi kuritushuoneeseen. Presidentti Paasikivi armahti Rytin tämän sairauden vuoksi vuonna 1949. Ryti vietti viimeiset vuotensa sivussa julkisuudesta. Vuonna 2004 YLE:n Suuret suomalaiset -ohjelmassa Ryti nousi suomalaisten katsojien äänillä esiraadin laatiman listan ulkopuolelta toiseksi Mannerheimin jälkeen.

JOHAN EDVARD “EETU” SALIN

1866–1919. Varhaisen työväenliikkeen aktiivi, toimittaja ja kansanedustaja. Suomen Sosialidemokraattisen puolueen perustajajäseniin kuuluva Salin sai nopeasti mainetta agitaattorina innostavan ja populistisen puhetapansa vuoksi. Vuonna 1901 Salin muutti Poriin, jossa hän ryhtyi Sosialidemokraatti-lehden päätoimittajaksi. Vuonna 1909 Salin muutti Yhdysvaltoihin, jossa hän työskenteli toimittajana vuoteen 1912 saakka. Vuonna 1918 Salin liittyi punaisiin velvollisuudentunnosta ja toimi Suomen Kansanvaltuuskunnan Tiedonantaja -lehden päätoimittajana. Sodan jälkeen Salin vangittiin ja hänet tuomittiin kuolemaan. Tuomio muutettiin kuitenkin myöhemmin vankeusrangaistukseksi. Salin menehtyi epäselvissä oloissa Sörnäisten vankilassa vuonna 1919. Vakavasta alkoholismista kärsineen Salinin kerrotaan Porin vuosinaan joutuneen pidätetyksi päihtymyksen vuoksi yli sata kertaa.

MIINA SILLANPÄÄ

1866–1952. Toimittaja, työväenliikkeen keskeinen vaikuttaja ja ensimmäinen suomalainen naisministeri. Sosialidemokraatti Sillanpää valittiin eduskuntaan ensimmäisen kerran vuonna 1907 ja hän toimi kansanedustajana kaikkiaan 38 vuotta. Erityisesti työläisnaisten ja yksinelävien naisten asiaa edistänyt Sillanpää valittiin Väinö Tannerin johtamaan hallitukseen toiseksi sosiaaliministeriksi vuonna 1926.

P.E. SVINHUFVUD

1861–1944. Juristi, oikeistopoliitikko ja Suomen kolmas presidentti. “Ukko-Pekkana” kansan keskuudessa tunnettu Svinhufvud nousi säätyvaltiopäiville jo vuonna 1894. Perustuslain puolustajana profiloitunut Svinhufvud ajautui ongelmiin Venäjän viranomaisten kanssa ja karkoitettiin vuonna 1914 Siperiaan. Suomeen palattuaan hänestä tuli itsenäisyyden julistaneen senaatin puheenjohtaja. Itsenäisyyden alkuvuosina hän toimi Suomen ensimmäisenä oikeuskanslerina. Väinö Tanner toimi talvella 1909 oikeuden tuomarina työskennelleen Svinhufvudin apulaisena osana oikeustieteen opintojaan. Vuonna 1930 kokoomuslainen Svinhufvud kutsuttiin pääministeriksi ja vuonna 1931 hänet valittiin presidentiksi. Oikeistoradikaalin Lapuanliikkeen järjestämän Mäntsälän kapinan aikaan vuonna 1932 Svinhufvud piti radiopuheen, joka joh-

ti tilanteen rauhoittumiseen. Vuoden 1937 vaaleissa Svinhufvud ei kuitenkaan tullut valituksi uudelleen koska hallituksen muodostuksessa aiemmin ohitetuksi tullut SDP veti presidentiltä tukensa. Svinhufvud kuoli 82 vuoden iässä Luumäellä vuonna 1944.

LINDA TANNER

1882–1978. Omaa sukua Anttila, Hämeestä kotoisin oleva Linda valmistui ylioppilaaksi ja opiskeli Helsingin yliopistossa fysiikkaa ja matematiikkaa. Sosialismista varhain kiinnostunut Linda piti tiedettä ja tietoa uskontoa tärkeämpänä, mikä johti välirokoon hänen oman perheensä kanssa. Ylioppilaiden sosialidemokraattisessa yhdistyksessä aktiivinen Linda tapasi tulevan miehensä Väinö Tannerin vuonna 1907. Vuonna 1909 pariskunta solmi avioliiton, tai kuten he itse sitä kutsuivat, ”yhtiökumppanuuden rajattomalla lisämaksuvelvollisuudella”. Linda suomensi tieteellisiä teoksia ja vastasi perheen mautilojen hoidosta, ensin Lillhemtansissa ja myöhemmin vuodesta 1923 Sorkissa. Linda ja Väinö saivat kahdeksan lasta. Linda Tanner kuoli 96-vuotiaana vuonna 1978.

GUSTAF ALFRED THOMASSON

1851–1931. Väinö Tannerin isä. Gustaf joutui orvoksi 2-vuotiaana ja varttui vanhemman veljensä perheessä.

Gustaf aloitti työuransa maatalan paimenpoikana jo 10-vuotiaana. Vuonna 1869 kouluja käymätön Gustaf muutti takaisin Helsinkiin ja päätyi vuonna 1874 rautateiden palvelukseen vaunujen siivoojaksi. Kolme vuotta myöhemmin hän sai jarrumiehen paikan ja siinä virassa hän palveli eläkeikänsä vuoteen 1917 saakka. Työ valtion palveluksessa antoi Gustafille vakaan toimeentulon ja hyvän sosiaalisen aseman. Avioliitto Kuopiossa syntyneen, sisäkkönä työskennelleen Maria Sofia Räisäsen (1845–1907) kanssa solmittiin vuonna 1880. Ensimmäinen lapsi, Väinö Alfred, syntyi vuonna 1881. Jäätyään eläkkeelle vuonna 1917 Gustaf asui kuolemaansa saakka poikansa ja tämän perheen kanssa.

ARVO ”POIKA” TUOMINEN

1894–1981. Poliitikko ja lehtimies. Puusepän ammattiin kouluttautunut Tuominen kiinnostui varhain yhteiskunnallisista kysymyksistä. Vasemmistolaiseen Kansan lehteen kirjoittanut Tuominen nousi sisällissodan aikana lehden päätoimittajaksi. Sisällissodan jälkeen Suomen poliittisen kartan vasemmassa laidassa oli tyhjiö, jonne politiikasta kiinnostunut Tuominen päätyi. Vuonna 1920 Tuominen pyrki ottamaan sosiaalidemokraattien puoluelehden haltuunsa Helsingin Työväen Kirjapainon kokouksessa. Kokousta johtanut, yleensä rauhallinen Tanner kuitenkin taltutti Tuomisen ja poisti tämän lavalta. Pakinoitsija Sasu Punasen värikäs kuvaus tapahtumista antoi Tuomiselle pysyvän lempinimen, ”Poika”. Kommunistisen toimintansa vuoksi Tuominen vietti 1920- ja 1930-luvuilla useita vuosia vankilassa. Vuodesta 1938 alkaen Tuominen omaksui tannerilaisen SDP:n linjan, irtisanoutui vuonna 1940 kommunismista ja nousi vuonna 1958 eduskuntaan SDP:n kansanedustajana. Viimeisinä vuosinaan Tuominen puolusti demokratiaa ja hyökkäsi vallankumouksesta haaveilevia kohtaan. Hän toimi myös aktiivisesti Tampereen jugendarkkitehtuurin säilyttämisen puolesta.

HELLA WUOLIJOKI

1886–1954. Vuoteen 1908 saakka Ella Maria Murrik. Poliitikko, näytelmäkirjailija ja liikennainen. Virolais-syntyinen Wuolijoki oli aktiivinen äärivasemmistolainen ja poliittinen vaikuttaja. Yritysten edustajana työskennellyt ja myöhemmin sahatoimintaan sijoittanut Wuolijoki loi itsenäisyyden ajan alkuvuosina mittavan omaisuuden ja toimi idänkaupan pioneerina Suomessa. Neuvostoliiton tiedusteluverkostojen kanssa yhteistyössä toiminut Wuolijoki tarjoutui talvisodan aikana välittämään rauhanneuvotteluja Neuvostoliiton Tukholman lähettilään Aleksandra Kollontain kanssa. Jatkosodan aikana Wuolijoki tuomittiin maanpetoksesta elinkautiseen tämän avustettua neuvostoliittolaista desanttia Kerttu Nuortevaa. Wuolijoelle oli aiemmin vaadittu kuolemantuomiota, mutta Väinö ja Linda Tanner saivat vaikutusvallallaan rangaistuksen alennettua vankeudeksi. Wuolijoen vapauduttua sodan jälkeen hän kuitenkin uhkaili sotasyllisyysoikeudenkäynnin aikana Linda Tanneria tämän miehen teloituksella ja perheen omaisuuden takavarikoinnilla. Linda ei tämän jälkeen enää koskaan tavannut vanhaa nuoruudenystäväänsä. Wuolijoki nousi Yleisradion pääjohtajaksi vuonna 1945 ja SKDL:n kansanedustajaksi vuonna 1946. Wuolijoki irtisanottiin Yleisradiosta vuonna 1949 SKDL:n kärsittyä edellisenä vuonna vaalitappion. Wuolijoen kirjallisesta tuotannosta tunnetaan erityisesti Niskavuori-näytelmäsarja.

LÄHDELUETTELO

TEOKSET

Hakalehto, Ilkka	TAIPUMATTOMAN TIE. Kirjayhtymä, 1973, Helsinki. OMALLA LINJALLA. Kirjayhtymä, 1974, Helsinki.
Laaksovirta, Simo (toim.)	MURROSKAUSIEN MIES. Tammi, 1981, Helsinki.
Lehtinen, Lasse	TANNER: Itsenäisen Suomen mies. Otava, 2017, Helsinki.
Paavolainen, Jaakko	VÄINÖ TANNER: Nuori Tanner, menestyvä sosialisti. Tammi, 1977, Helsinki. VÄINÖ TANNER: Senaattori ja rauhantekijä. Tammi, 1979, Helsinki. VÄINÖ TANNER: Sillanrakentaja. Tammi, 1984, Helsinki. VÄINÖ TANNER: Patriootti. Tammi, 1989, Helsinki.
Ryti, Risto	SOTA-AJAN MUISTELMAT 1939–1944. Toim. Hannu Rautkallio. Paasilinna, 2012, Espoo.
Saari, Mauno	MUISTIIN MERKITSI VÄINÖ TANNER. Gummerus, 2005, Helsinki.
Tanner, Väinö	NÄIN HELSINGIN KASVAVAN. Tammi, 1947, Helsinki. KUINKA SE OIKEIN TAPAHTUI: Vuosi 1918 esivaiheeseen ja jälkiselvittelyineen. Tammi, 1948, Helsinki. NUORUKAINEN ETSII SIJAANSA YHTEISKUNNASSA. Tammi, 1948, Helsinki. OLIN ULKOMINISTERINÄ TALVISODAN AIKANA. Tammi, 1950, Helsinki. SUOMEN TIE RAUHAAN 1943–44. Tammi, 1952, Helsinki. KAHDEN MAAILMANSODAN VÄLISSÄ: Muistelmia 20– ja 30-luvuilta. Tammi, 1966, Helsinki. UNOHDETUT PÄIVÄKIRJAT 1943–1944. Toim. Hannu Rautkallio. Paasilinna, 2011, Espoo.

ASIAKIRJA-AINEISTOT

Työväen Arkiston Väinö Tanner -kokoelma

